

Pedagogická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci

Ústav pedagogiky a sociálních studií

**HISTORIE A SOUČASNOST ZŠ PROSTĚJOV,
PALACKÉHO TŘÍDA 14**

Bakalářská práce

Vedoucí práce: Doc. PhDr. Drahomíra Holoušová, CSc.

Zpracovala: Jana Cekulová

Obor: Pedagogické asistentství

Olomouc 2011

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně. Veškeré použité podklady, ze kterých jsem čerpala informace, jsou uvedeny v seznamu použité literatury a citovány v textu podle normy ČSN ISO 690.

V Prostějově dne 10. března 2011

.....

Podpis

Děkuji vedoucí práce doc. PhDr. Drahomíře Holoušové, CSc., za odborné vedení, trpělivost a cenné rady. Moje poděkování patří také Mgr. Jiřímu Pospíšilovi, řediteli Základní školy Prostějov, Palackého třída 14, který mi ochotně zapůjčil školní kroniku k prostudování.

OBSAH:

Úvod.....	5
1 Stručná historie města Prostějova.....	6
2 Stručná historie školství v Prostějově.....	13
3 Česká národní škola chlapecká v Prostějově, dnes Základní škola Prostějov, Palackého třída 14.....	22
3.1 Období před vznikem školy.....	22
3.2 Česká národní škola chlapecká od vzniku v roce 1874 do roku 1918.....	23
3.3 Škola v období od roku 1918 do roku 1945.....	28
3.4 Škola v období od roku 1945 do roku 1989.....	31
3.5 Škola po roce 1989.....	37
3.6 Stručná historie ZŠ Masarykova, Skálovo náměstí.....	41
3.7 Současnost školy.....	42
3.8 Ředitelé školy od jejího vzniku do současnosti.....	44
Závěr.....	45
Seznam použité literatury a pramenů.....	46
Přílohy – Seznam příloh	

ÚVOD

Pro svou bakalářskou práci jsem si vybrala téma „Historie a současnost ZŠ Prostějov, Palackého třída 14“. Historie patří k mým koníčkům, a protože pracuji ve školství, zajímá mě i tato oblast. Prostějov je mým rodným městem, které miluji, a v uvedeném tématu se spojují všechny tyto aspekty. Základní školu na Palackého třídě 14 jsem osobně nenavštěvovala, ale moje dvě dcery ano. Tím se tato škola stala součástí našeho rodinného života a je tomu tak už devět let.

ZŠ Prostějov, Palackého třída 14, je nejstarší školou ve městě. Na této adrese sídlí už od roku 1883, vznikla však již v roce 1874 rozdělením národní dvojjazyčné školy. Ve stejném roce byla také založena kronika školy, která je nejstarší prostějovskou školní kronikou. Byla jsem velmi ráda, že mi ředitel školy pan Jiří Pospíšil umožnil s kronikou pracovat. Z tohoto vzácného historického dokumentu minulost přímo dýchá a zavádí nás o více než sto let zpět. Ukazuje nám podrobně nejen život školy, ale dokumentuje život města i jeho obyvatel. Školy vždy byly a jsou institucemi, v nichž se odráží politická situace země i celková nálada ve společnosti.

Svou práci jsem rozdělila na tři hlavní části. V první části jsem se věnovala celkové historii města Prostějov od první písemné zmínky o něm až po nástup demokracie po roce 1989. Druhá část pojednává o historii školství v Prostějově a ve třetí části se věnuji historii školy. Tuto část jsem dále rozčlenila na jednotlivá období – období od vzniku školy do roku 1918, druhé období od roku 1918 do roku 1945, třetí období od roku 1945 do roku 1989 a poslední období po roce 1989 do současnosti. Celou práci jsem pak doplnila zajímavými fotografiemi. Při sběru informací jsem sice studovala historické dokumenty a články uložené v knihovně Muzea Prostějovska, ve Státním okresním archivu v Prostějově i v Městské knihovně v Prostějově. Zjistila jsem však, že všechny tyto prameny byly zpracovány v knize „Prostějov. Dějiny města 1. a 2.“, proto jsem čerpala informace z této knihy.

1 Stručná historie města Prostějova

Prostějov je město, kde jsem se narodila a prožila tady celý svůj dosavadní život. Vychovávám tu svoje děti a žije v něm i celá moje širší rodina. Je to krásné město s bohatou historií a neustále se rozvíjející současností. Při psaní své práce jsem se dozvěděla mnoho zajímavého z dějin Prostějova a uvědomila jsem si, že lidé často se zájmem poznávají ty nejvzdálenější země a přitom o svém rodném městě toho mnoho nevědí. A to je samozřejmě škoda.

Prostějov leží na západním okraji Hornomoravského úvalu v úrodné rovině Hané. Výhodná poloha v blízkosti vodního toku způsobila, že tato oblast byla osídlena už v době prehistorické. Archeologické nálezy ukazují na existenci velkomoravského sídliště z devátého století¹.

První historická písemná zmínka o Prostějovu pochází z roku 1141, kdy byl ještě jako ves Prostějovice uveden ve výčtu majetku biskupského kostela sv. Václava v Olomouci. V roce 1213 zde pobýval král Přemysl I. a moravský markrabě Vladislav Jindřich a oba ve svých listinách již použili název Prostějov².

Na přelomu 13. a 14. století získal Prostějov tržní právo a právo mýta a zaujímal významné postavení mezi trhovými místy moravského markrabství. Ve stejné době byli k osídlení města markrabětem povoláni němečtí osadníci³. V polovině 14. století patřil Prostějov pánům ze Šelmberka, představoval pro ně ovšem jen přechodnou investici. Po roce 1380 se stal majetkem významného a bohatého rodu pánů z Kravař.

V roce **1390** udělil markrabě Jošt Prostějovu právo na výroční trh,

¹ BARTKOVÁ, Hana. *Prostějov*. 1. vyd. Praha, Litomyšl : Paseka, 2007. 64 s. ISBN 978-80-7185-854-6, s. 5.

² GRŮZOVÁ, Ludmila et al. *Prostějov. Dějiny města 1*. 1. vyd. Prostějov : Tigris, s.r.o., 2000. 279 s. ISBN 80-238-6241-3, s. 50-51.

³ GRŮZOVÁ, Ludmila et al. *Prostějov. Dějiny města 1*. 1. vyd. Prostějov : Tigris, s.r.o., 2000. 279 s. ISBN 80-238-6241-3, s. 54.

což znamenalo faktické povýšení na město. O rok později zde Petr z Kravař založil augustiniánský klášter a bohatě ho obdaroval pozemky. V roce 1392 byla založena první městská kniha k zaznamenávání důležitých právních a hospodářských skutečností týkajících se města. V roce 1406 spojil Petr z Kravař dvě dosavadní sídelní části (staré a nové město) v jeden celek. Do rychlého rozvoje města zasáhly husitské války, ve kterých zaujímal Prostějov zpočátku neutrální postavení, kolem roku 1420 se však stal aktivním účastníkem boje proti katolické Olomouci. Za to byl roku 1431 vypálen markrabětem Albrechtem. Zničen byl i augustiniánský klášter⁴.

Až do roku 1479 byla doba neklidná, plná častých nepokojů. Po tomto roce nastalo období prudkého rozvoje města a horečné stavební aktivity, rozvíjely se nové formy podnikání šlechty, např. rybníkářství. Dominující řemeslnou výrobou bylo soukenictví, velmi výnosné bylo také vaření piva a šenkování piva a vína. Od poloviny 15. století přicházeli do Prostějova Židé, kteří byli vyháněni z královských měst a hledali útočiště ve městech poddanských. Postupně zde vznikalo jedno z největších židovských ghett na Moravě.

Po roce 1490 se stal na dalších sto let Prostějov majetkem Pernštejnů, kteří vybudovali kamenné hradby a zámek, ve kterém Jan z Pernštejna často pobýval a v roce 1546 zde přijal krále Ferdinanda. Došlo k rozvoji cechovního zřízení. V letech 1521 – 1530 byla postavena renesanční radnice, která byla v roce 1538 opatřena cenným portálem⁵. Ve městě vládla mimořádná náboženská tolerance. Kolem roku 1520 zde existovaly tři školy: židovská, městská a škola Jednoty bratrské⁶. Moravsko-českými bratry zde byla založena knihtiskárna, kde byla v roce 1527 vytištěna Kašparem Aorgusem první kniha

⁴ GRŮZOVÁ, Ludmila et al. *Prostějov. Dějiny města 1*. 1. vyd. Prostějov : Tigris, s.r.o., 2000. 279 s. ISBN 80-238-6241-3, s. 67-68.

⁵ GRŮZOVÁ, Ludmila; MAREK, Pavel; PETERKA, Miloslav. *Prostějov 1390-1990*. 1. vyd. Praha : Pressfoto-ČTK, 1989. 176 s. ISBN 80-7046-017-2, s. 11.

⁶ GRŮZOVÁ, Ludmila et al. *Prostějov. Dějiny města 1*. 1. vyd. Prostějov : Tigris, s.r.o., 2000. 279 s. ISBN 80-238-6241-3, s. 122.

na Moravě „Listové bratřím Boleslavským“ od Jana Dubčanského. Roku 1547 tu byl vytištěn první český slabikář. Prostějov se stal největším poddanským městem na Moravě. Nízká však byla úroveň hygieny a zdravotnické péče. Ke konci 16. století byla provedena přestavba zámku.

V roce 1599 koupil plumlovské panství i s městem Prostějovem Karel z Lichtenštejna. I když byl vychován v bratrské škole a spolu s Karlem ze Žerotína stál v čele stavovské opozice proti císaři Rudolfovi, konvertoval ke katolicismu a po bitvě na Bílé hoře se stal neúprosným odpůrcem nekatolíků. Tím začalo období tvrdé rekatolizace, která vyhnala řadu měšťanů a podlomila hospodářskou sílu města⁷.

Během třicetileté války byl Prostějov za celou svou historii nejvíce postižen. Město bylo drancováno vojáky, potýkalo se s morovou epidemií. V roce 1643 nařídil švédský generál Torstensson zbourat hradby a vypálit zámek, který už nikdy potom nebyl obnoven do své původní krásy. Válka také znamenala katastrofální depopulaci nejen pro Prostějov, ale pro celou Moravu. Znovuosídlování pustých domů a gruntů probíhalo velmi pomalu.

Kromě toho se Prostějov během 17. století musel vypořádat s povodněmi v roce 1610, se zemětřesením v roce 1690, ale nejtragičtější událostí se stal obrovský požár, který v roce 1697 zničil celé vnitřní město, kostel, školu i radnici. Při následné stavební obnově získávalo město postupně barokní ráz⁸.

V první polovině 18. stol. město hospodářsky stagnovalo. Situaci nezlepšila ani výstavba císařské silnice v roce 1730, která vedla z Vídně do Lvova a spojovala Brno, Prostějov a Olomouc. V roce 1733 byl zřízen klášter milosrdných bratří s první skutečnou nemocnicí⁹.

Za vlády Marie Terezie a jejího syna Josefa II. bylo postaveno

⁷ GRŮZOVÁ, Ludmila et al. *Prostějov. Dějiny města 1*. 1. vyd. Prostějov : Tigris, s.r.o., 2000. 279 s. ISBN 80-238-6241-3, s. 130-135.

⁸ GRŮZOVÁ, Ludmila et al. *Prostějov. Dějiny města 1*. 1. vyd. Prostějov : Tigris, s.r.o., 2000. 279 s. ISBN 80-238-6241-3, s. 152.

⁹ GRŮZOVÁ, Ludmila et al. *Prostějov. Dějiny města 1*. 1. vyd. Prostějov : Tigris, s.r.o., 2000. 279 s. ISBN 80-238-6241-3, s. 162.

několik dalších církevních staveb, město bylo ale díky své poloze opět poznamenáno pobýtem vojáků v době pruských válek¹⁰.

Teprve ke konci 18. století začal postupný hospodářský rozvoj města, i když tu byla opět přítomna vojska během napoleonských válek. Docházelo k postupnému růstu počtu obyvatel, což vedlo k výstavbě nových domů a tím k rozšiřování plochy města.

V první polovině 19. století se kromě obchodu a řemesel rozvíjel kulturní život, hlavně divadlo a hudba, a také organizovaná tělovýchova a sport. Vznikl zde divadelní ochotnický spolek, čtenářský spolek, na jehož činnost navázal mužský pěvecký spolek Orlice. V roce 1869 byl založen Sokol.

Rozvoj textilního průmyslu znamenal příliv obyvatel a tedy další růst města. V roce 1858 byla založena první česká konfekční továrna bratří Mandlů, v roce 1869 vznikla 1. rolnická sladovna, v roce 1879 továrna na výrobu zemědělských strojů Františka Wichterleho. Roku 1870 byl Prostějov napojen na železniční trať Brno-Olomouc. Spolu s průmyslovým rozvojem vzkvétalo také peněžnictví a došlo k modernizaci spojů¹¹.

Konec 19. století byl poznamenán neustálými rozpory mezi českými a německými politiky a také byl spojen s formováním dělnického hnutí. V roce 1892 byl prvním českým starostou města zvolen Karel Vojáček a tím zápas s německými politiky skončil. Zároveň začalo období bouřlivého rozvoje města¹². Do první světové války prošel Prostějov řadou zásadních proměn v oblasti hospodářského, politického, společenského i kulturního života. V roce 1910 představovala oděvní výroba nosné průmyslové odvětví, velký význam mělo obuvnictví, potravinářství, obchod i bankovníctví. Se vzrůstajícím počtem obyvatel byl spojen čilý stavební ruch. V letech 1911 – 1914 byla také

¹⁰ GRŮZOVÁ, Ludmila et al. *Prostějov. Dějiny města 1*. 1. vyd. Prostějov : Tigris, s.r.o., 2000. 279 s. ISBN 80-238-6241-3, s. 167.

¹¹ BARTOŠ, Josef et al. *Prostějov. Dějiny města 2*. 1. vyd. Prostějov : Tigris, s.r.o., 1999. 263 s. ISBN 80-238-4511-X, s. 20-24.

¹² GRŮZOVÁ, Ludmila; MAREK, Pavel; PETERKA, Miloslav. *Prostějov 1390-1990*. 1. vyd. Praha : Pressfoto-ČTK, 1989. 176 s. ISBN 80-7046-017-2, s. 20-21.

postavena budova nové radnice s věží vysokou 66 metrů a s orlojem¹³.

Všestranný rozvoj města přerušila první světová válka. Stovky mužů odcházely na frontu, Prostějov byl velmi špatně zásobován potravinami i ostatním zbožím. Lidé pracovali až dvanáct hodin denně, přesto nebyli schopni zajistit svým rodinám ani základní potraviny. Nespokojenost obyvatel vyvrcholila hladovými bouřemi, které skončily střelbou do pracujících. Dvacet tři lidí zemřelo, osmdesát lidí bylo zraněno¹⁴.

Napjatá situace byla naštěstí přerušena radostnou atmosférou oslav vzniku Československa. Nadále však trvaly problémy se zásobováním, zboží bylo předražováno. Konaly se demonstrace proti drahotě, mezi lidmi vládla silná levicová nálada. Na politické scéně probíhaly rozpory mezi sociální demokracií a národními demokraty. V roce 1921 byla v Prostějově založena komunistická strana.

Přes poválečné těžkosti patřil Prostějov v období první republiky k nejprůmyslovějším městům Moravy. S hospodářskou depresí se nejlépe vyrovnal konfekční průmysl a podstatnou změnou v tomto odvětví byl přechod na pásovou výrobu ve velkých oděvních firmách. V majetku města byly kromě vodárny i energetické podniky – elektrárna a plynárna. Rozvíjela se i oblast služeb, v roce 1939 bylo ve městě osm hotelů. Vzniklo zde vojenské letiště, neustále se rozšiřovala veřejná nemocnice¹⁵.

15. března 1939 byl Prostějov obsazen německým vojskem a celé období okupace je spojeno s útlakem českého obyvatelstva, likvidací židovské menšiny a dosazením německé správy do vedení města i klíčových průmyslových podniků. Ty byly převáděny na válečnou výrobu. Byly zavedeny potravinové lístky. Ke konci války často probíhaly letecké nálety, život města byl

¹³ GRŮZOVÁ, Ludmila; MAREK, Pavel; PETERKA, Miloslav. *Prostějov 1390-1990*. 1. vyd. Praha : Pressfoto-ČTK, 1989. 176 s. ISBN 80-7046-017-2, s. 21.

¹⁴ BARTOŠ, Josef et al. *Prostějov. Dějiny města 2*. 1. vyd. Prostějov : Tigris, s.r.o., 1999. 263 s. ISBN 80-238-4511-X, s. 65-68.

¹⁵ BARTOŠ, Josef et al. *Prostějov. Dějiny města 2*. 1. vyd. Prostějov : Tigris, s.r.o., 1999. 263 s. ISBN 80-238-4511-X, s. 80-84.

ochromen¹⁶. Po konci války se město snažilo odstranit všechny následky. Probíhala likvidace munice, odstraňování barikád a ruin. Situaci komplikoval nedostatek pracovních sil. Postupně bylo obnovováno zásobování potravinami, těžkou situaci ještě zhoršilo katastrofální sucho v roce 1947. V zimě lidem komplikoval život nedostatek uhlí.

Obnovován byl provoz všech podniků a továren, byly opravovány komunikace. Život se vracel k normálu i v oblasti školství, zdravotnictví a kultury¹⁷.

Po krátkém návratu k demokracii po osvobození byla v roce 1948 nastolena komunistická totalita. Od roku 1948 probíhalo postupné znárodňování podniků nad padesát zaměstnanců, byla zavedena všeobecná cenzura tisku a ze závodů, úřadů a veřejných institucí byli odstraňováni funkcionáři, kteří nevyhovovali komunistům. Byl vyhlášen zákon o zřízení táborů nucených prací pro osoby nepohodlné režimu. Na konci roku 1948 byla dokončena výstavba budovy polikliniky. Během roku 1949 vyjádřily souhlas se sloučením s Prostějovem Vrahovice, Krasice a Držovice, došlo k němu o rok později. Koncem roku 1949 byla dokončena stavba budovy hlavního nádraží, která byla slavnostně otevřena v roce 1952. V roce 1957 byl poprvé uspořádán festival uměleckého přednesu Wolkrův Prostějov, do provozu bylo uvedeno koupaliště v Drozdovicích a otevřen zimní stadion. V roce 1962 zahájily provoz městské lázně a byla dokončena výstavba hvězdárny. V roce 1964 byla v Prostějově založena okresní pedagogicko-psychologická poradna jako jedna z prvních v Jihomoravském kraji. V říjnu 1965 byl slavnostně otevřen nový objekt Oděvního podniku ve Vrahovicích za přítomnosti tehdejšího prezidenta Antonína Novotného¹⁸. Na počátku roku 1968 bylo zvoleno nové vedení Komunistické strany

¹⁶ GRŮZOVÁ, Ludmila; MAREK, Pavel; PETERKA, Miloslav. *Prostějov 1390-1990*. 1. vyd. Praha : Pressfoto-ČTK, 1989. 176 s. ISBN 80-7046-017-2, s. 27-28.

¹⁷ BARTOŠ, Josef et al. *Prostějov. Dějiny města 2*. 1. vyd. Prostějov : Tigris, s.r.o., 1999. 263 s. ISBN 80-238-4511-X, s. 136-145.

¹⁸ BARTOŠ, Josef et al. *Prostějov. Dějiny města 2*. 1. vyd. Prostějov : Tigris, s.r.o., 1999. 263 s. ISBN 80-238-4511-X, s. 171.

Československa v čele s Alexandrem Dubčekem, které získalo sympatie i v Prostějově a přineslo naději na zlepšení politické situace ve státě. Tyto naděje však byly zmařeny vstupem sovětských vojenských jednotek do naší republiky. V Prostějově byly sovětskými vojáky zastřeleny tři osoby.

V roce 1973 byl otevřen obchodní dům Prior, postavený v Dukelské bráně na místě gotické a renesanční zástavby. V roce 1976 byly k Prostějovu připojeny obce Čechovice a Domamyslice¹⁹, v roce 1980 dále obec Mostkovice. V roce 1985 byla dokončena první etapa výstavby nemocničního areálu na Mathonově ulici. V tomto roce nás také potrápily nezvykle tuhé mrazy, které způsobily četné poruchy na vodovodním a topném potrubí.

Na počátku roku 1989 se začala probouzet revoluční nálada mezi lidmi. V březnu byl zaznamenán zvýšený výskyt ilegálních tiskovin a podpisových akcí proti komunistickému režimu, v dubnu probíhal velmi netradičně Wolkrův Prostějov vystoupením písničkáře Jaromíra Nohavici. Řada Prostějovanů se hlásila k výzvě „Několik vět“, která otevřeně kritizovala komunismus. Radikální obrat nastal po demonstraci studentů v Praze. První veřejné shromáždění občanů v Prostějově se konalo 20. listopadu 1989. Postupně se vytvářely organizace Občanského fóra, komunisté ztráceli svou moc. Byla zřízena komise pro přejmenování ulic a náměstí, byly zpřístupněny zakázané knihy. Mezi prvními v republice byl v Prostějově zřízen Pracovní úřad. Prvním postkomunistickým starostou byl v roce 1990 zvolen Miroslav Zikmund²⁰.

Město Prostějov má kolem 46 000 obyvatel, leží v nadmořské výšce 225 metrů nad mořem. Protékají jím říčky Hloučela a Romže. Historické jádro města je od roku 1990 městskou památkovou zónou.

¹⁹ BARTOŠ, Josef et al. *Prostějov. Dějiny města* 2. 1. vyd. Prostějov : Tigris, s.r.o., 1999. 263 s. ISBN 80-238-4511-X, s. 184.

²⁰ BARTOŠ, Josef et al. *Prostějov. Dějiny města* 2. 1. vyd. Prostějov : Tigris, s.r.o., 1999. 263 s. ISBN 80-238-4511-X, s. 195-202.

2 Stručná historie školství v Prostějově

Sestavit přesný přehled škol tak, jak v Prostějově postupně vznikaly, bylo velmi obtížné. Při studiu historických pramenů jsem narážela neustále na různé nepřesnosti. Autoři článků a písemností neuváděli přesné názvy škol a jen zřídka byla uvedena adresa. Školy se často rozdělovaly nebo slučovaly a na počátku 19. století bylo běžné, že v jedné školní budově sídlilo několik škol. Stejně tak bylo běžné, že školy se po svém vzniku mnohokrát stěhovaly z místa na místo. Přesto jsem se snažila tento přehled sestavit co nejpřesněji a informace jsem čerpala hlavně z dvoudílné knihy o dějinách města Prostějova, ve které jsou soustředěny a uceleny všechny údaje.

Nejstarší známá prostějovská škola vznikla při založení augustiniánského kláštera Petrem z Kravař v roce **1391**. Fundátor řeholníkům uložil vydržovat ze svých příjmů školního rektora²¹. Tato škola však byla zničena v době husitských válek²². Obnovena byla jako městská před polovinou 15. století. O její činnosti se však dochovalo velmi málo zpráv. Jediná zmínka o ní je z roku 1495. Víme, že stála blízko kostela. Podle Jana Blahoslava tuto školu navštěvovali budoucí významný představitel jednoty bratrské Jan Klenovský a jeden z největších prostějovských rodáků diplomat Jan Filipec. Odchovancem této školy byl s největší pravděpodobností také pozdněgotický stavitel Matěj Rejsek²³.

V 16. století byl Prostějov poměrně velké a bohaté město, které nabízelo svým dětem školy tří konfesí. Zřejmě už před rokem 1522 zde existovala škola

²¹ GRŮZOVÁ, Ludmila et al. *Prostějov. Dějiny města 1*. 1. vyd. Prostějov : Tigris, s.r.o., 2000. 279 s. ISBN 80-238-6241-3, s. 61.

²² GRŮZOVÁ, Ludmila et al. *Prostějov. Dějiny města 1*. 1. vyd. Prostějov : Tigris, s.r.o., 2000. 279 s. ISBN 80-238-6241-3, s. 79.

²³ GRŮZOVÁ, Ludmila et al. *Prostějov. Dějiny města 1*. 1. vyd. Prostějov : Tigris, s.r.o., 2000. 279 s. ISBN 80-238-6241-3, s. 79.

židovská, podrobné informace ale chybí. Městská rada provozovala školu městskou fungující v duchu utrakvismu v objektu bývalého augustiniánského kláštera. V letech 1540 – 1620 na ní působilo 31 učitelů, většina z nich vystudovala pražskou univerzitu. Svou školu měla i jednota bratrská. Bratrské školství bylo založeno na principu individualizované výchovy, kněz jako pedagog představoval osobní příklad pro žáka v každodenní praxi²⁴. Obecně tedy existovaly v českých zemích v 16. století dvě ucelené soustavy vzdělávání – utrakvistická a katolická. Školy bratrské se rovněž zdárně rozvíjely, avšak tento vývoj byl přerušen národní katastrofou bělohorskou²⁵. Po roce 1620 byly bratrská i městská utrakvistická škola v Prostějově zlikvidovány, dalších téměř 200 let ve městě existovala pouze farní škola s jedinou místností a byla pevně pod vlivem faráře²⁶.

Dne 6. prosince 1774 byl Marií Terezií vyhlášen *Všeobecný školní řád*, který předepisoval vzdělávací povinnost pro děti od šesti do dvanácti let obou pohlaví a komplexně řešil problematiku veřejného školství. *Řád* zaváděl školy triviální, hlavní a normální²⁷. Na základě tereziánských školských reforem byla prostějovská farní škola u kostela přeměněna na dvoutřídní triviální školu. Vyučovalo se však jen v jedné místnosti, která byla nevyhovující. V roce **1784** byla postavena nová budova ve Školní ulici, kam byla přestěhována škola od kostela. Nová škola měla tři třídy a byl tady byt rektora. V roce 1790 ji navštěvovalo 454 ze 490 školou povinných dětí. V roce 1801 byla ve Školní ulici postavena také židovská škola s rituální lázní v přízemí. V roce 1807 nesla farní škola oficiální název „Katolická triviální škola pro chlapce a dívky“, vyučovalo se tu převážně česky a školu navštěvovalo 439 žáků.

²⁴ GRŮZOVÁ, Ludmila et al. *Prostějov. Dějiny města 1*. 1. vyd. Prostějov : Tigris, s.r.o., 2000. 279 s. ISBN 80-238-6241-3, s. 122.

²⁵ KOVÁŘÍČEK, Václav; KOVÁŘÍČKOVÁ, Iva. *Vývoj školských soustav v českých zemích*. 1. vyd. Olomouc : Univerzita Palackého, 1989. 101 s., s. 5.

²⁶ GRŮZOVÁ, Ludmila et al. *Prostějov. Dějiny města 1*. 1. vyd. Prostějov : Tigris, s.r.o., 2000. 279 s. ISBN 80-238-6241-3, s. 147.

²⁷ KASPER, Tomáš; KASPEROVÁ, Dana. *Dějiny pedagogiky*. 1. vyd. Praha : Grada, 2008. 224 s. ISBN 978-80-247-2429-4, s. 85.

Děti z bohatších rodin vyučovali soukromí učitelé, hlavně kněží, doma. V roce **1825** vznikla dívčí škola u kostela v „Bartlově domě“, učil v ní varhaník. V roce 1837 proběhl neúspěšný pokus o povýšení prostějovské triviální školy na školu hlavní, který se opakoval roku 1839. Situace se stala neúnosnou. Škola nebyla schopna pojmout 1408 školou povinných dětí i přes to, že ne všichni do školy chodili. Mimo hlavní budovu ve Školní ulici a dívčí školy v Bartlově domě u farního kostela byly pronajaty tři objekty pro předměstské školy v Drozdovicích, ve Vrahovické ulici a v Petrské ulici²⁸.

V roce **1852** proběhla místní školská reforma, o kterou se zasloužil prostějovský farář a děkan Jan Hundsfeld spolu s tehdejší starostou Antonínem Fickerem. Městskou farní školu nahradila chlapecká hlavní škola spojená s dvoutřídní nižší reálkou. Hlavní škola byla v roce 1856 rozšířena na čtyřtřídní a nižší reálná škola na trojtřídní. Dívčí škola v Bartlově domě se postupně rozšiřovala až na českou národní dívčí školu v roce 1873. Negativní dopad měla reforma na předměstské školy, které postupně zanikly. Zřízení hlavní školy řešilo také problematiku vzdělávání učňovského dorostu, který začal navštěvovat nedělní výuku²⁹.

V květnu roku 1869 byl přijat tzv. říšský školský zákon vypracovaný ministrem Hasnerem (Hasnerův zákon). Zavedl povinnou osmiletou školní docházku, zřídil obecné osmileté školy a osmileté školy měšťanské. Zákon také deklaroval svobodu vědy a vyučování a prohlašoval všechny hlavní jazyky za rovnoprávné³⁰.

V roce 1871 se nižší reálka oddělila od hlavní školy a změnila se na chlapeckou měšťanskou školu. Ta existovala jen do roku 1873. Hlavní škola byla změněna na pětitřídní utrakvistickou školu národní – obecnou

²⁸ GRŮZOVÁ, Ludmila et al. *Prostějov. Dějiny města 1*. 1. vyd. Prostějov : Tigris, s.r.o., 2000. 279 s. ISBN 80-238-6241-3, s. 208-209.

²⁹ BARTOŠ, Josef et al. *Prostějov. Dějiny města 2*. 1. vyd. Prostějov : Tigris, s.r.o., 1999. 263 s. ISBN 80-238-4511-X, s. 16-17.

³⁰ KASPER, Tomáš; KASPEROVÁ, Dana. *Dějiny pedagogiky*. 1. vyd. Praha : Grada, 2008. 224 s. ISBN 978-80-247-2429-4, s. 97.

školu, která byla roku **1874** rozdělena z národnostního hlediska na **pětitřídní českou národní školu chlapeckou** a **pětitřídní německou národní školu**³¹. Ve druhé polovině 19. století po porážce revoluce totiž docházelo ke zřetelnému rozchodu české a německé národnosti v českých zemích, jejichž dřívější spolupráce se stále častěji měnila na boj zejména ve školské oblasti³². Tento spor se projevil v Prostějově komplikacemi při vzniku české reálné školy. Tomu chtěli němečtí zastupitelé zabránit a tak vznikla v roce 1871 soukromá čtyřtřídní česká reálka, o jejíž provoz se starala Občanská záložna. Ta byla zrušena po nátlaku Němců, pro udržování reálky vznikla Matice školská. Ve školním roce 1874/1875 byla otevřena 5. třída a škola nesla název „Veřejná česká vyšší reálná škola Matice školské v Prostějově“. Škola neustále zápasila s nedostatkem finančních prostředků, tato situace se stabilizovala až v roce 1880, kdy byla převzata do zemské správy jako „Slovanská vyšší zemská reálná škola v Prostějově“ a sídlila v Palečkově ulici.

V roce 1873 byla založena německá zemská vyšší reálná škola v budově na dnešním náměstí E. Husserla, ve stejném roce vznikla i německá dívčí měšťanská škola sídlící v budově na Komenského ulici.

V roce 1874 byla rozdělena také dívčí utrakvistická škola na čtyřtřídní českou a osmitřídní německou školu národní. Dále v tomto roce vznikla česká dívčí měšťanská škola, byla však provozována v nevyhovujících prostorách staré budovy ve Školní ulici. V roce 1883 byla přemístěna do budovy na Komenského ulici.

Po roce 1870 se také objevily snahy o založení odborných škol, které vyústily roku 1875 zřízením tkalcovské školy. V roce 1881 vznikla ve městě první česká mateřská škola, o rok později bylo zemskou školní radou povoleno

³¹ BARTOŠ, Josef et al. *Prostějov. Dějiny města* 2. 1. vyd. Prostějov : Tigris, s.r.o., 1999. 263 s. ISBN 80-238-4511-X, s. 30.

³² KASPER, Tomáš; KASPEROVÁ, Dana. *Dějiny pedagogiky*. 1. vyd. Praha : Grada, 2008. 224 s. ISBN 978-80-247-2429-4, s. 30.

zřízení druhé mateřské školy. V roce 1883 se dostala na novou úroveň také péče o učňovský dorost. Vznikla pokračovací škola, kterou povinně procházeli všichni chlapci. V roce 1889 byla založena Městská hudební a zpěvní škola³³.

V letech 1890 – 1914 prostějovské školství zaznamenalo velký rozmach. Rozvíjely se hlavně školy české, zatímco německé školství stagnovalo. Počet českých škol vzrostl na čtyři obecné dívčí, čtyři obecné chlapecké, jednu měšťanskou dívčí a jednu měšťanskou chlapeckou. Tyto školy celkem navštěvovalo 4420 žáků. Byly postaveny nové školní budovy na ulicích Komenského, Rejskova, Kollárova a na Skálově náměstí. Německé školy byly ve městě tři.

V roce 1890 místní hospodářská jednota založila dvouletou zimní hospodářskou školu, která se z budovy na Svatoplukově ulici přestěhovala v roce 1935 do budovy na náměstí Spojenců. V roce 1894 vznikla městská vyšší obchodní škola, v roce 1897 dostala tato škola novou budovu na Palackého ulici a od roku 1900 získala statut čtyřleté obchodní akademie na úrovni střední školy, v roce 1904 byl postaven internát pro přespolní žáky v Kravařově ulici. V roce 1895 byla dokončena budova na Rejskově ulici pro dívčí obecnou školu. V roce 1899 vzniklo gymnázium, výstavbu budovy i jeho provoz muselo hradit město, nová budova v Kollárově ulici byla postavena v roce 1901. V roce 1910 byla postavena nová školní budova u Sokolovny (později Masarykova škola) na Skálově náměstí³⁴.

Také po roce 1918 pokračoval postupný útlum německého školství. V roce 1919 došlo ke sloučení tří německých obecných škol a měšťanské školy a vznikla tím jedna Občanská a obecná škola. V následujícím roce zanikla

³³ BARTOŠ, Josef et al. *Prostějov. Dějiny města* 2. 1. vyd. Prostějov : Tigris, s.r.o., 1999. 263 s. ISBN 80-238-4511-X, s. 30-32.

³⁴ BARTOŠ, Josef et al. *Prostějov. Dějiny města* 2. 1. vyd. Prostějov : Tigris, s.r.o., 1999. 263 s. ISBN 80-238-4511-X, s. 52-54.

německá reálka³⁵. Po vzniku samostatného Československa nedošlo ve školství k výrazným změnám, byl však zrušen vliv církve na školu a celibát učitelů. Učitelky byly zrovnoprávněny s učiteli. Na všech školách byla zaváděna koedukace a bylo zrovnoprávněno studium dívek na chlapeckých středních školách³⁶.

V roce 1919 vzniklo dívčí reálné gymnázium, od školního roku 1920/1921 fungovalo v budově na Komenského ulici a bylo postátněno (původně bylo městské). Tento ústav patřil k prvním tohoto druhu v republice. V roce 1919 byla také založena Státní mistrovská škola krejčovská, splynula s ní Státní odborná škola tkalcovská, umístěna byla do budovy na rohu ulice Rejskovy a Vápenice³⁷.

V roce 1922 byl vydán tzv. *malý školský zákon*, který však nijak neupravoval podobu školské soustavy. Byl zaveden nový povinný předmět občanská nauka a výchova. Z výuky náboženství mohli být žáci na základě písemné žádosti rodičů uvolněni. Zákon také upravoval maximální počet žáků ve třídě³⁸.

V roce 1925 byla dostavena nová budova na Husově náměstí pro obecnou a měšťanskou školu chlapeckou a dívčí s tělocvičnou a hřištěm. V roce 1932 byla zřízena škola dámského krejčovství. Nových budov se dočkala živnostenská škola pokračovací, Zemská odborná škola hospodářská (Švehlova) na náměstí Spojenců, Veřejná odborná škola pro ženská povolání na Vápenici.

Na počátku druhé světové války v roce 1939 byla budova Masarykovy školy v rámci snahy o germanizaci města a obyvatel zabrána pro německou školu. V roce 1942 byla reálka spojena s gymnáziem,

³⁵ BARTOŠ, Josef et al. *Prostějov. Dějiny města 2*. 1. vyd. Prostějov : Tigris, s.r.o., 1999. 263 s. ISBN 80-238-4511-X, s. 94.

³⁶ KOVÁŘÍČEK, Václav; KOVÁŘÍČKOVÁ, Iva. *Vývoj školských soustav v českých zemích*. 1. vyd. Olomouc : Univerzita Palackého, 1989., s. 13.

³⁷ BARTOŠ, Josef et al. *Prostějov. Dějiny města 2*. 1. vyd. Prostějov : Tigris, s.r.o., 1999. 263 s. ISBN 80-238-4511-X, s. 94.

³⁸ KASPER, Tomáš; KASPEROVÁ, Dana. *Dějiny pedagogiky*. 1. vyd. Praha : Grada, 2008. 224 s. ISBN 978-80-247-2429-4, s. 198-199.

založena byla mistrovská škola strojnická na Lidické ulici.

V období 2. světové války byly všechny školy vystaveny silnému germanizačnímu a nacistickému tlaku, byla zaváděna povinná výuka německého jazyka. Některé školy musely poskytnout své budovy německým vojákům a po osvobození se ve městě nenacházela jediná škola schopná okamžitého provozu. Po skončení války byl provoz na školách postupně obnovován³⁹.

V roce 1948 vstoupil v platnost zákon o jednotné škole. Název obecná škola byl změněn na národní školu, název měšťanská škola na střední školu II. stupně. Povinná školní docházka byla stanovena pro děti od šesti do patnácti let. Československé školství se členilo na školy mateřské, školy I. stupně – národní, školy II. stupně – střední, a školy III. stupně – gymnázia a odborné školy. Všechny školy byly koedukované. Po reorganizaci škol bylo přistoupeno k zásadním změnám v obsahu výchovy a vzdělávání, která byla jednoznačně zaměřena v duchu marxismu-leninismu⁴⁰.

V roce 1949 byla zrušena odborná škola pro ženská povolání, místo ní byla zřízena čtyřletá škola sociálně zdravotní. Ve stejném roce bylo klasické gymnázium přejmenováno na Gymnázium Jiřího Wolkra, obchodní akademie přejmenována na Vyšší hospodářskou školu a byla otevřena Vyšší průmyslová škola oděvní – nejvyšší učiliště toho druhu v ČSR. V této době se prostějovské průmyslové podniky stávaly patrony škol⁴¹.

V roce 1951 bylo provedeno sloučení gymnázií, do Prostějova byla přestěhována z Olomouce Státní průmyslová škola stavební a byla zahájena činnost v prvních třech školních družinách ve městě.

V dubnu roku 1953 byl přijat zákon o nové školské soustavě a vzdělání učitelů, který přinesl velké změny ve školství. Byla

³⁹ BARTOŠ, Josef et al. *Prostějov. Dějiny města* 2. 1. vyd. Prostějov : Tigris, s.r.o., 1999. 263 s. ISBN 80-238-4511-X, s. 119.

⁴⁰ KOVÁŘÍČEK, Václav; KOVÁŘÍČKOVÁ, Iva. *Vývoj školských soustav v českých zemích*. 1. vyd. Olomouc : Univerzita Palackého, 1989., s. 17-18.

⁴¹ BARTOŠ, Josef et al. *Prostějov. Dějiny města* 2. 1. vyd. Prostějov : Tigris, s.r.o., 1999. 263 s. ISBN 80-238-4511-X, s. 156.

zrušena gymnázia a vznikly osmileté a jedenáctileté školy. Doba povinné školní docházky byla zkrácena na osm let⁴².

Na počátku školního roku 1953/1954 byla Vyšší sociální škola rozdělena na pedagogickou a střední zdravotnickou školu. V roce 1954 byl ve všech mateřských školách zaveden celodenní provoz. V roce 1956 byl na Střední zemědělské škole zřízen obor drůbežářský⁴³.

V roce 1959 byla opět prodloužena povinná školní docházka na devět let, osmileté střední školy byly změněny na základní devítileté, jedenáctileté na dvanáctileté školy. Od roku 1960 začalo přidělování učebnic a základních potřeb všem žákům zdarma.

V roce 1969 byla otevřena nová Základní devítiletá škola na sídlišti Svobody, v roce 1974 Základní devítiletá škola na ulici J. Volka-Choráze (dnešní Studentská ulice), zrušena byla Základní devítiletá škola na Komenského ulici. V roce 1977 byla dále otevřena nová Základní devítiletá škola na ulici Brněnská s krytým bazénem pro plavecký výcvik žáků všech škol a v roce 1978 po dvou letech generálních oprav zahájila provoz Základní devítiletá škola v Kollárově ulici. V roce 1981 zahájila provoz nová Základní škola na sídlišti Zdeňka Nejedlého (dnes Edvarda Beneše), povinná školní docházka byla opět zkrácena na osm let. V roce 1984 byla zahájena výuka v novém Sdruženém středním učilišti stavebním ve zrekonstruované budově na Komenského ulici. V roce 1988 byla otevřena nová Základní škola na ulici Melantrichova⁴⁴.

Po roce 1990 vznikly v Prostějově tyto školy: Cyrilometodějské gymnázium, Reálné gymnázium a základní škola, Střední odborná škola podnikání a obchodu, SŠ, ZŠ a MŠ Jistota, Střední škola automobilní, Trivis – Střední škola veřejnoprávní. V Prostějově mají svá odloučená

⁴² KOVÁŘÍČEK, Václav; KOVÁŘÍČKOVÁ, Iva. *Vývoj školských soustav v českých zemích*. 1. vyd. Olomouc : Univerzita Palackého, 1989., s. 18.

⁴³ BARTOŠ, Josef et al. *Prostějov. Dějiny města 2*. 1. vyd. Prostějov : Tigris, s.r.o., 1999. 263 s. ISBN 80-238-4511-X, s. 163-165.

⁴⁴ BARTOŠ, Josef et al. *Prostějov. Dějiny města 2*. 1. vyd. Prostějov : Tigris, s.r.o., 1999. 263 s. ISBN 80-238-4511-X, s. 177-194.

pracoviště i vysoké školy – Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně – Fakulta logistiky a krizového řízení, Technická univerzita Liberec – Fakulta textilní – Katedra technologie a řízení konfekční výroby.

3 Česká národní škola chlapecká v Prostějově, dnes Základní škola Prostějov, Palackého třída 14

Základní škola Prostějov, Palackého třída 14, je nejstarší školou v okrese Prostějov, jejíž historie sahá do roku 1874. Stejně letitá je také kronika této školy. Do budovy na Palackého třídě, kde sídlí dosud, byla přestěhována roku 1883 – tedy před 128 lety.

K 1. lednu 1995 získala škola právní subjektivitu na základě rozhodnutí Školského úřadu v Prostějově. S účinností od 8. března 1996 nese škola název „ZŠ a MŠ Prostějov, Palackého tř. 14“. Její odloučené pracoviště v Čechovicích získalo právní subjektivitu v roce 1997. 1 července 2004 došlo ke sloučení MŠ Čechovice, ZŠ Čechovice – 1. stupeň a Masarykovy ZŠ na Skálově náměstí se ZŠ Palackého tř. Od 1. září 2006 k ní byla přičleněna ještě MŠ Mánesova ul. v Prostějově.

3. 1 Období před vznikem školy

V roce 1852 proběhla v Prostějově místní školská reforma, když městskou farní školu nahradila chlapecká hlavní škola spojená s nižší reálkou. K tomuto účelu byla přestavěna budova staré farní školy ve Školní ulici a škola hlavní byla slavnostně otevřena 5. 10. 1852. V roce 1870 byla změněna na dvojjazyčnou školu národní a v roce **1874** rozdělena nařízením zemské školní rady na pětitřídní školu německou a pětitřídní školu českou s názvem „**Česká národní škola chlapecká**“. Formálně byla pětitřídní, ve skutečnosti však měla jen čtyři třídy, protože němečtí nadřizení podvodem dosáhli toho, že žáci přihlašující se do páté třídy byli zapsáni pouze na školu německou⁴⁵.

⁴⁵ BARTOŠ, Josef et al. *Prostějov. Dějiny města* 2. 1. vyd. Prostějov : Tigris, s.r.o., 1999. 263 s. ISBN 80-238-4511-X, s. 16.

3. 2 Česká národní škola chlapecká od vzniku v roce 1874 do roku 1918

Ve školním roce 1874/1875 byla Česká národní škola chlapecká ponechána v budově zemské vyšší reálné školy na náměstí E. Husserla. Bylo zapsáno 369 žáků, ředitelem (tehdy „nadučitelem“) se stal **Jan Kaiser**, který také založil kroniku školy. V roce 1875 byla škola přemístěna do staré školní budovy ve Školní ulici, kde setrvala do roku 1883. V tomto období každoročně stoupal počet žáků, ve školním roce 1882/1883 bylo zapsáno 552 žáků, tedy téměř o 200 více než na počátku. Nedostatek místa bylo nutné řešit pronajímáním místností v soukromých domech. Ve škole vyučovalo šest učitelů a jeden kaplan pro výuku náboženství, nemocnost a dokonce úmrtnost učitelů však byla vysoká. V roce 1878 byl jeden z učitelů povolán při mobilizaci do Bosny, naštěstí se v pořádku vrátil. V prosinci roku 1878 však vypukla epidemie neštovic a místní školní rada nařídila uzavření všech škol v Prostějově, které trvalo tři měsíce⁴⁶.

Zápisy dětí do prvních tříd probíhaly vždy 13. – 15. září, školní rok začínal 16. září. První pololetí končilo 28. února a školní rok končil 31. července. Učitelské konference se konaly jednou měsíčně, projednávalo se na nich zvládnutí učiva žáky, jejich docházka a chování ve škole i mimo školu. Kromě toho učitelé diskutovali o odborných problémech, například o držení těla a pera při psaní. V tomto případě však nedošlo k žádnému společnému závěru – bylo to v roce 1882⁴⁷.

V průběhu celého školního roku se žáci účastnili bohoslužeb, zpovědí i oslav významných událostí. Například v roce 1879 se konala dvouhodinová slavnost na počest stříbrné svatby císaře Františka Josefa I. a císařovny Alžběty, v roce 1881 to byla oslava sňatku korunního prince Rudolfa a belgické princezny Stefanie. Oblíbenými a tradičními se staly hned od počátku letní výlety žáků

⁴⁶ *Kronika školy 1874 - 1971*. Uložena v archivu ZŠ Prostějov, Palackého tř. 14.

⁴⁷ *Kronika školy 1874 - 1971*. Uložena v archivu ZŠ Prostějov, Palackého tř. 14.

školy do okolí Prostějova, nejčastěji do Krasic, Určic nebo Držovic. Na tyto výlety, které byly někdy zakončeny lampionovým průvodem, se konaly sbírky mezi občany. Stejně tak díky příspěvkům od „příznivců školní mládeže“ mohlo být chudé žactvo poděleno vánočními dárky, nejčastěji oblečením a botami i pomůckami k psaní a kreslení⁴⁸.

Problémy s nevyhovujícími a nedostačujícími školními prostorami vyřešilo zastupitelstvo města Prostějova usnesením o výstavbě nové školní budovy na ulici Na baštách (dnešní Palackého třída). Byla dokončena v roce 1883 a 25. září 1883 slavnostně odevzdána k užívání. Školní rok 1883/1884 tak začal v nové budově, zapsáno bylo 591 žáků⁴⁹.

V roce 1884 se učitelské konference podle nařízení okresního školdozorce konaly každý pátek, stanovovalo se na nich učivo na další týden. Později byly ale zrušeny a konány opět jednou měsíčně. Jejich součástí se staly metodicko-didaktické přednášky na různá témata. V roce 1884 došlo i ke změně klasifikačních stupňů nařízením ministerstva kultury a vyučování. Dosavadních šest stupňů bylo nahrazeno pěti stupni. Prospěch byl hodnocen jako: velmi dobrý, dobrý, dostatečný, sotva dostatečný a nedostatečný. Dále byl hodnocen zevnějšek písemných prací takto: velmi pořádný, pořádný, méně pořádný a nepořádný. Žáci byli hodnoceni vždy za čtvrtletí⁵⁰.

I v novém působišti však přetrvávaly problémy s nedostatkem a nemocností učitelů a vážně onemocněl také ředitel školy Jan Kaiser. Zemřel 13. září 1885 a na jeho místo nastoupil **Gustav Trupka**. Ten mimo jiné převzal i vedení školní kroniky, věnoval se výrobě pomůcek pro výuku počtů a českého jazyka, kreslil mapy a plány. Obdržel za to několik ocenění a jím vyrobené pomůcky byly zmíněny v časopise „Národ a škola“. V roce 1886 byla zavedena cvičení v rychlém opuštění budovy z bezpečnostních důvodů. Pro udržení kázně byl zaveden dozor učitelů před otevřením školy. Ve snaze o zajištění pravidelné

⁴⁸ *Kronika školy 1874 - 1971*. Uložena v archivu ZŠ Prostějov, Palackého tř. 14.

⁴⁹ *Kronika školy 1874 - 1971*. Uložena v archivu ZŠ Prostějov, Palackého tř. 14.

⁵⁰ *Kronika školy 1874 - 1971*. Uložena v archivu ZŠ Prostějov, Palackého tř. 14.

docházky probíhaly tzv. výslechy rodičů, kteří neposílali své děti do školy. Za školní rok 1885/1886 bylo takových žáků 223. Okresní školdozorce každoročně vykonal inspekci, vždy s uspokojivým výsledkem. 5. února 1889 se všichni žáci zúčastnili bohoslužby konané v den pohřbu korunního prince Rudolfa⁵¹.

V roce 1892 přešla správa města Prostějova do rukou českého zastupitelstva v čele se starostou Karlem Vojáčkem⁵². To se odrazilo i v oblasti školství, když bylo 5. prosince 1892 schváleno rozdělení české a německé chlapecké školy obecné. Od školního roku 1893/1894 vznikly dvě školy s označením I. a II., byla upravena organizace učitelů a zaveden učební plán pro šestitřídní školy obecné. Gustav Trupka zůstal ředitelem školy s názvem „I. česká šestitřídní obecná škola chlapecká“, zapsáno do ní bylo 411 chlapců. V roce 1896 došlo v Prostějově ke změně názvů ulic a náměstí, pojmenovány byly i nově vzniklé ulice. Z ulice Na baštách se stala Palackého třída⁵³.

16. července 1898 pořádal učitelský sbor velkou oslavu 50 let vlády Františka Josefa I. Všichni žáci se průvodem Olomouckou ulicí přemístili do Držovic, kde předvedli vystoupení, které se setkalo s obrovským úspěchem u obecnstva. Kronika zmiňuje také zavraždění císařovny Alžběty v Ženevě 10. září 1898. V roce 1899 zemřel prostějovský rodák, velký vlastenec a mecenáš, první český starosta Prostějova Karel Vojáček. Žáci všech národních a měšťanských škol se účastnili jeho pohřbu.

Ve školním roce 1901/1902 bylo velmi teplé léto, proto bylo nařízeno zrušení odpoledního vyučování po několik dní v červenci z důvodu vysoké venkovní teploty. V roce 1903 obdržel učitelský sbor čestný diplom a zlatou medaili za mapy a pomůcky pro první čtení na výstavě ve Vyškově⁵⁴.

O prázdninách v roce 1906 byla z I. české šestitřídní obecné školy chlapecké

⁵¹ *Kronika školy 1874 - 1971*. Uložena v archivu ZŠ Prostějov, Palackého tř. 14.

⁵² BARTOŠ, Josef et al. *Prostějov. Dějiny města* 2. 1. vyd. Prostějov : Tigris, s.r.o., 1999. 263 s. ISBN 80-238-4511-X, s. 28.

⁵³ *Kronika školy 1874 - 1971*. Uložena v archivu ZŠ Prostějov, Palackého tř. 14.

⁵⁴ *Kronika školy 1874 - 1971*. Uložena v archivu ZŠ Prostějov, Palackého tř. 14.

vydělena IV. obecná škola chlapecká. Po půlroční zdravotní dovolené zemřel 15. ledna 1907 ředitel školy Gustav Trupka, nahradil ho **Vladimír Strážný**.

Podle „třídní knihy o návštěvě a prospěchu třídy 1. A I. šestitřídní školy chlapecké v Prostějově“⁵⁵ byl ve školním roce 1906/1907 zapsán do první třídy **Jiří Wolker**. Jeho učitelem byl Josef Marhol, bývalý spolužák otce Jiřího Wolkra. Jiří měl vynikající prospěch, rád se učil, byl svědomitý. Byl oblíbený u učitelů i spolužáků, s těmi se dělil o své svačiny a rozdával jim své hračky. Už v tomto věku se u něho projevovalo literární nadání. Rád četl dětské knihy a časopisy a začínal psát loutkové hry, drobné pohádky a povídky. Vedl si také podrobný deník. Prázdniny trávil většinou u prarodičů na Svatém Kopečku, se svým otcem jezdil často na kole a popsal jejich cestu z Prostějova do Prahy. V devíti letech napsal první básně. Po absolvování přijímací zkoušky byl zapsán do primy českého státního gymnázia v Kollárově ulici, kam nastoupil ve svých jedenácti letech⁵⁶.

V dubnu roku 1906 byl ve městě odevzdán k veřejnému užívání vodovod a v roce 1907 byl zaveden i do budovy školy. Na konci roku 1907 byl slavnostně otevřen Městský spolkový a divadelní dům, v roce 1908 Sokolovna.

V roce 1907 došlo k rozdělení místních školních rad na německé a české. V Prostějově byla ustavena česká školní rada, jejímž předsedou se stal lékař Ondřej Příkryl. V tomto období měl Prostějov přes 22 000 obyvatel a byl rozdělen na obec městskou a židovskou. Existovalo zde 29 školních ústavů, z toho 20 českých a 9 německých. České ústavy navštěvovalo 6 293 žáků, učilo na nich 182 učitelů. Běžným jevem na školách se stal zdravotní dozor a očkování žáků⁵⁷.

Významnou událostí, která zasáhla do života města i školy, bylo zavraždění Františka Ferdinanda d'Este a začátek 1. světové války. Pět učitelů odjelo

⁵⁵ *Třídní kniha o návštěvě a prospěchu třídy 1. A I. šestitřídní školy chlapecké v Prostějově*, uložena ve Státním okresním archivu v Prostějově.

⁵⁶ WOLKEROVÁ, Zdena. *Jiří Wolker ve vzpomínkách své matky*. 2. vyd. Praha : Československý spisovatel, 1951. 283 s., s. 87.

⁵⁷ *Kronika školy 1874 - 1971*. Uložena v archivu ZŠ Prostějov, Palackého tř. 14.

na bojiště, dva ve válce padli. Proto bylo upuštěno od zamýšleného rozdělení školy, vyučování bylo omezeno. Každý učitel měl na starost dvě třídy, které se ve škole střídaly ob den. Z úsporných důvodů bylo povoleno používat při výuce i úředně neschválené sešity a pomůcky. Po vyučování žáci vyráběli podešve, sbírali peníze a kovy. Lidé trpěli chudobou a vyskytovaly se časté nepokoje. Ve školním roce 1917/1918 došlo k rozdělení školy na dvě samostatné části. Město bylo rozděleno na obvody a školy přiděleny obvodům. Konec války a vznik samostatné Československé republiky přinesly novou naději a také mnoho změn⁵⁸.

⁵⁸ *Kronika školy 1874 - 1971*. Uložena v archivu ZŠ Prostějov, Palackého tř. 14.

3. 3 Škola v období od roku 1918 do roku 1945

Občané Prostějova se dozvěděli o vzniku Československa ráno 29. října 1918 a několik následujících dnů trvala radostná atmosféra oslav. Byly postupně odstraňovány pozůstatky minulého režimu⁵⁹. Avšak školská soustava se nedočkala výrazných změn, školství nereformoval zásadním způsobem během období první republiky žádný zákon. Jen několik novel a vyhlášek částečně modifikovalo podobu školství. Jediným zákonem, který se výrazněji zapsal do prvorepublikového školství, byl tzv. malý školský zákon z roku 1922, který například upravoval maximální počty žáků ve třídách, stanovoval povinné předměty a zaváděl označení občanské školy pro školy měšťanské⁶⁰.

Přesto byly školní osnovy v roce 1918 přizpůsobeny novým poměrům, velký důraz byl kladen na vlasteneckou výchovu, demokracii a svobodu. Došlo k odluce církve od státu, ve škole byla nařízena dobrovolnost účasti při náboženských úkonech pro žáky i učitele. Vyučování už nezačínalo modlitbou, ale písní, proslovem nebo jen povstáním. Stav učitelský byl zrovnoprávněn se stavem státních úředníků. V roce 1919 navštívil Prostějov ministr vyučování Gustav Habrman, 17. září 1921 zavítal do Prostějova prezident T. G. Masaryk. V roce 1922 vznikla nová instituce „Okresní péče o mládež“, zároveň s tím ukončil činnost „Dobročinný komitét dam v Prostějově“, což byl po 39 let největší podporovatel školní chudiny. Ve školním roce 1922/1923 vstoupil v platnost tzv. malý školský zákon. Stanovil nové povinné předměty – občanskou nauku, ruční práce a tělesnou výchovu. Učitelé i učitelky měli být ve školách zastoupeni polovinou,

⁵⁹ BARTOŠ, Josef et al. *Prostějov. Dějiny města* 2. 1. vyd. Prostějov : Tigris, s.r.o., 1999. 263 s. ISBN 80-238-4511-X, s. 70.

⁶⁰ KASPER, Tomáš; KASPEROVÁ, Dana. *Dějiny pedagogiky*. 1. vyd. Praha : Grada, 2008. 224 s. ISBN 978-80-247-2429-4, s. 198-199.

proto bylo ve škole stanoveno pět stálých míst pro učitelky. Povinná školní docházka trvala osm let. Pro mládež ve věku 14 – 16 let byly zřizovány povinné školy pokračovací. Ve škole vládla nová atmosféra, škola byla tzv. činná. To znamenalo, že žákům nebyly předávány hotové poznatky, ale žáci si je sami vytvářeli řešením problémů, vlastní zkušeností, pozorováním a podobně. Ve školním roce 1924/1925 byla v budově školy poprvé otevřena pomocná škola pro žáky slabomyslné, byly pro ni vyčleněny tři třídy⁶¹.

Žáci školy se účastnili oslav 10. výročí vzniku ČSR v roce 1928, konaly se besídky ke Svátku matek, mikulášské besídky. Pořádány byly také besedy s rodiči o volbě povolání. Tradiční byly výlety žáků do přírody, exkurze do továren a podniků, žáci navštěvovali různé výstavy, loutková představení, filmy a přednášky. Od 1. února 1931 nastoupil ředitel školy Vladimír Strážný zdravotní dovolenou a po ní odešel do penze. Na jeho místo nastoupil **Julius Johanes**. Ve školním roce 1932/1933 bylo na škole ustaveno Rodičovské sdružení. Kronika se také zmiňuje o tragické smrti Tomáše Bati při havárii letadla ve Zlíně 12. července 1932. O prázdninách roku 1934 byly ve škole zřízeny splachovací záchody, opraveny kanceláře a provedeny drobné opravy ve třídách. Od roku 1934 byly zavedeny jednotné tvary písma latinského a normalizované sešity. Od 1. února 1938 platil nový školní a vyučovací řád a zákon o branné výchově. V roce 1939 byl uveden do provozu školní rozhlas za finanční pomoci rodičů⁶².

V období let 1918 – 1938 se průměrný počet žáků ve školním roce pohyboval kolem 400. Dětem byl pravidelně kontrolován chrup, byly očkované a účastnily se přednášek o životosprávě. 14. září 1937 zemřel T. G. Masaryk, všichni žáci se účastnili tryzny na náměstí a vyslechli smuteční projevy ve škole⁶³.

Začátek 2. světové války opět ovlivnil chod školy. V roce 1940 musela být označena německým názvem, ze školy byli vyloučeni žáci židovské národnosti.

⁶¹ *Kronika školy 1874 - 1971*. Uložena v archivu ZŠ Prostějov, Palackého tř. 14.

⁶² *Kronika školy 1874 - 1971*. Uložena v archivu ZŠ Prostějov, Palackého tř. 14.

⁶³ *Kronika školy 1874 - 1971*. Uložena v archivu ZŠ Prostějov, Palackého tř. 14.

V říjnu 1941 byli gestapem vzati do zajišťovací vazby ředitel František Barták, který byl ve funkci pouze několik měsíců, a učitel František Vetešník. 7. května 1942 na nich byl vykonán rozsudek smrti zastřelením. Další učitel byl umučen. Vánoční prázdniny byly prodlouženy do 9. února 1942, poté na neurčito. Žáci si chodili do školy pro domácí úkoly. V březnu byl provoz obnoven, ale jen omezeně. Pro nedostatek papíru byly opět zavedeny psací tabulky. Po skončení školního roku měli učitelé tři týdny dovolenou, potom se museli hlásit u školských úřadů o přidělení práce. Ve školním roce 1943/1944 byla zavedena nová klasifikační stupnice se šesti stupni hodnocení. Byla zapečetěna školní knihovna a půjčování knih bylo zastaveno. Ve sklepě školní budovy byl zřízen protiletectký kryt pro 150 osob. V prosinci roku 1944 proběhla evakuace školy, budova byla vyklizena pro vojenské jednotky. Mnoho prostějovských učitelů bylo nasazeno ve válce a pro nedostatek učitelů byla v každé škole v Prostějově zrušena jedna třída. Žáci se učili omezeně v náhradních prostorách. Časté poplachy však narušovaly i toto vyučování a postupně rodiče ze strachu přestali své děti pouštět do školy.

Po osvobození se život města i školy pomalu začal obnovovat⁶⁴.

⁶⁴ *Kronika školy 1874 - 1971*. Uložena v archivu ZŠ Prostějov, Palackého tř. 14.

3. 4 Škola v období od roku 1945 do roku 1989

Ve školním roce 1945/1946 nastoupilo do školy 180 žáků. Probíhaly postupné opravy válkou poničené budovy. Žáci podstupovali lékařské prohlídky, mnoho jich bylo v důsledku nedostatku potravin podvyživených, a proto byli posíláni do ozdravoven. Zároveň byl do škol přidělován rybí tuk, sušené ovoce, máslo a čokoláda. 14. července 1946 navštívil Prostějov prezident Edvard Beneš. Pro žáky byly opět pořádány výlety, návštěvy představení a výstav, akce o dopravní bezpečnosti. Ve škole byl zaveden Den spořivosti, Týden čistoty, Týden střízlivosti. Během nich byli žáci na besedách poučováni o prospěšnosti spoření, o prospěšnosti udržování čistoty a o škodlivosti alkoholu. Žáci se podíleli na sběru tkanin, léčivých bylin, skleněných lahví, kaštanů a šípků. Ve školním roce 1947/1948 byla na škole založena žakovská samospráva.

Po únorovém převratu v roce 1948 již byla veškerá moc v Československu v rukou komunistické strany, která vyhlásila svou vedoucí roli ve všech oblastech. Československo se zároveň stalo naplno součástí bloku, který si v části Evropy vytvářel Sovětský svaz. Byla přijata nová, avšak nedemokratická ústava⁶⁵, která byla ve škole žákům vysvětlována⁶⁶.

V roce 1948 bylo školství zcela zestátněno a dnem 1. září 1948 nabyl účinnost zákon o základní úpravě jednotného školství. Povinná školní docházka trvala devět let a všechny školy tvořily jednotnou soustavu⁶⁷.

Škola se stala nedílnou součástí života komunistické společnosti. Hlásala boj za světový mír, reagovala na sjezdy komunistické strany, na plnění dvouletky i pětiletky. Probíhala ideologická školení učitelů a škola působila ideově prostřednictvím žáků také na jejich rodiče. Žáci se podíleli na mezinárodní

⁶⁵ KVAČEK, Robert. *České dějiny II.* 1. vyd. Úvaly : Albra, 2006. ISBN 80-86490-19-X. 244 s., s. 187-190.

⁶⁶ *Kronika školy 1874 - 1971.* Uložena v archivu ZŠ Prostějov, Palackého tř. 14.

⁶⁷ KOVÁŘÍČEK, Václav; KOVÁŘÍČKOVÁ, Iva. *Vývoj školských soustav v českých zemích.* 1. vyd. Olomouc : Univerzita Palackého, 1989., s. 57-65 .

pomoci. Do školy proniklo socialistické soutěžení, byla navazována spolupráce s dělníky prostějovských závodů, žáci po vyučování pracovali např. v ovocném sadu nebo na školní zahradě, doučovali své slabší spolužáky⁶⁸. Bylo zavedeno tzv. přiživování dětí ve formě přesnídávek, několikrát týdně dostávaly kakao a pečivo. Chudí žáci dostávali zdarma školní potřeby a byly jim zapůjčovány knihy. Děti byly nadále prohlíženy lékařem, dostávaly vitamíny a železo. Byly poučovány o zdravé výživě a prospěšnosti cvičení.

Během školního roku 1949/1950 byly na škole založeny první pionýrské oddíly, tři zájmové kroužky a schváleno ustavení Sdružení rodičů a přátel školy. Budova však byla v neuspokojivém stavu, chyběly šatny pro žáky, sprchy, dílny. Byla nutná výměna oken a parket, nové lavice do tříd a nářadí do tělocvičny. Opravy probíhaly jen velmi pozvolna. Školní rok 1950/1951 se nesl v duchu hesla školy „Dále a směleji vpřed k socialismu“. Školství bylo centrálně řízeno a školám bylo striktně nařizováno co, jak a kdy mají učit. Od 1. února 1951 obdrželi žáci od třetích tříd žakovské knížky. V roce 1952 byl ve škole instalován vodovod. Jedna ze tříd musela být uzavřena na tři týdny pro výskyt obrny. Ve školním roce 1952/1953 byl důrazně zmiňován Sovětský svaz jako vzor pro veškerou činnost, práce ve škole měla být hlavně radostná⁶⁹.

Školní rok 1953/1954 byl poznamenán další reorganizací školství podle nového školského zákona, který byl vyhlášen 7. května 1953. Zdůrazňoval nutnost vychovávat socialistické občany pro socialistickou společnost. Povinná školní docházka trvala osm let⁷⁰.

Škola byla sloučena s 2. střední školou chlapeckou a 2. národní školou chlapeckou a vznikla 2. osmiletá střední škola v Prostějově, Palackého třída. Žáci pracovali na chmelových, bramborových a řepných brigádách, soutěžili ve sběru papíru. Probíhala pochodová cvičení. Na škole již existovalo jedenáct

⁶⁸ *Kronika školy 1874 - 1971*. Uložena v archivu ZŠ Prostějov, Palackého tř. 14.

⁶⁹ *Kronika školy 1874 - 1971*. Uložena v archivu ZŠ Prostějov, Palackého tř. 14.

⁷⁰ KOVÁŘÍČEK, Václav; KOVÁŘÍČKOVÁ, Iva. *Vývoj školských soustav v českých zemích*. 1. vyd. Olomouc : Univerzita Palackého, 1989., s. 67-71.

pionýrských oddílů a poprvé byl škole přidělen placený skupinový vedoucí. Postupně se opravovala fasáda budovy, proběhla výměna některých oken a úprava sborovny a ředitelny, několik tříd bylo vybaveno novým nábytkem. Škola získala novou rozhlasovou ústřednu a silnozvučné zvonky. Školní rok 1954/1955 byl zajímavý účastí žáků na Spartakiádě, žáci opět pomáhali na brigádách – například odstraňovali mandelinky z brambor⁷¹. Konaly se mírové manifestace, výchovné koncerty, třídní schůzky rodičů, náborové akce. Žáci se hojně účastnili soutěžních a sportovních akcí, dopisovali si s dětmi z Polska, Maďarska a Sovětského svazu. V roce 1960 proběhla ve škole výměna dlažby a linolea, vznikly dvě nové dílny a byl zaveden plyn do učeben fyziky. Konaly se třídnické hodiny, na školní zahradě probíhaly pokusy s ječmenem a žáci zkoušeli účinek umělých hnojiv. Hokejové družstvo školy dosáhlo úspěchu v krajské soutěži, úspěšní byli i šachisté a členové turistického oddílu. Dva žáci školy obdrželi veřejnou pochvalu za záchranu tonoucího pětiletého dítěte⁷².

V roce 1960 byla novým školským zákonem ustavena povinná devítiletá školní docházka⁷³. Ve školním roce 1959/1960 byla proto připojena 9. třída základního vzdělávání. Od 1. ledna 1961 se škola změnila na Základní devítiletou školu v Prostějově, Palackého třída. Výuka v prvních a šestých ročnících probíhala podle nových osnov, školní potřeby a učebnice se bezplatně přidělovaly všem žákům. Byla zavedena občanská výchova, v dětech se měla podporovat odvaha, vytrvalost a přátelství. Byl zaveden nepovinný předmět pro žáky 7. tříd – německý jazyk, o který byl velký zájem. Naopak klesal zájem o výuku náboženství, do kterého se přihlásilo v roce 1961 pouze dvanáct žáků. V tomto roce proběhla přístavba hygienických zařízení a šaten⁷⁴.

Ve školním roce 1962/1963 do života školy zasáhla tuhá zima

⁷¹ *Kronika školy 1874 - 1971*. Uložena v archivu ZŠ Prostějov, Palackého tř. 14.

⁷² *Kronika školy 1874 - 1971*. Uložena v archivu ZŠ Prostějov, Palackého tř. 14.

⁷³ KOVÁŘÍČEK, Václav; KOVÁŘÍČKOVÁ, Iva. *Vývoj školských soustav v českých zemích*. 1. vyd. Olomouc : Univerzita Palackého, 1989., s. 73-83.

⁷⁴ *Kronika školy 1874 - 1971*. Uložena v archivu ZŠ Prostějov, Palackého tř. 14.

a pro nedostatek uhlí byly prodlouženy pololetní prázdniny do 10. února 1963. Do 11. března 1963 probíhal omezený provoz, kdy si žáci chodili dvakrát týdně pro domácí úkoly. Také nemocnost učitelů byla velmi vysoká, u jednoho se dokonce vyskytla plicní tuberkulóza⁷⁵.

Ve školním roce 1963/1964 bylo hlavním výchovným cílem upevnění vědeckého světového názoru. Žákům se mělo dostávat uceleného poznání zákonů přírody, jejího vývoje, vývoje lidské společnosti. Vyučování bylo založeno na vědeckých principech a na podkladu nejnovějších poznatků vědy a techniky. Kromě toho učitelé kladli důraz na zlepšení chování žáků. Započal nácvik na 3. celostátní spartakiádu, žáci reprezentovali školu v soutěžích plaveckých, v odbíjené, hokeji a gymnastice. Školám byly stanovovány plány nábory žáků do preferovaných oborů (hornictví, zemědělství a stavebnictví) a na volbu povolání byl kladen velký důraz. Byly pořádány četné besedy o volbě povolání a náborové akce. Učitelé se snažili o rozvoj schopných žáků ukládáním náročnějších úkolů. Ve školním roce 1966/1967 došlo po zkušebním ověření k diferenciaci devátých tříd na třídy praktické a studijní⁷⁶.

Srpnové události roku 1968 měly vliv i na myšlení žáků, učňů a studentů. Prestiž Sovětského svazu značně utrpěla a rodiče žáků na mnoha školách požadovali zrušení výuky ruštiny. Od září 1968 byl zaveden v celé republice pětidenní pracovní týden pro pracující i pro školy⁷⁷.

Od školního roku 1971/1972 pokračují zápisy v nové kronice. Po roce 1970 bylo pořízeno vybavení několika tříd a kabinetů, stroje do dílen a zároveň probíhala generální oprava budovy, která skončila v roce 1972. Tehdy také škola začala pracovat jako Základní devítiletá škola se sportovními třídami plavání. Tyto třídy jezdily na zimní i letní soustředění. Do výuky byla také začleňována dopravní výchova. Stále se projevovala silná orientace na Sovětský svaz – škola

⁷⁵ *Kronika školy 1874 - 1971*. Uložena v archivu ZŠ Prostějov, Palackého tř. 14.

⁷⁶ *Kronika školy 1874 - 1971*. Uložena v archivu ZŠ Prostějov, Palackého tř. 14.

⁷⁷ BARTOŠ, Josef et al. *Prostějov. Dějiny města* 2. 1. vyd. Prostějov : Tigris, s.r.o., 1999. 263 s. ISBN 80-238-4511-X, s. 175.

organizovala oslavy k výročí jeho založení a k výročí Velké říjnové socialistické revoluce, žáci využívali při studiu sovětské časopisy. Ve škole pracoval Svaz československo-sovětského přátelství, kroužek internacionální i světonázorové výchovy. V roce 1975 se konala slavnostní akademie k 30. výročí osvobození Československa. Proběhla úprava dvora a prostranství před školou. Ve školním roce 1976/1977 se začaly vyučovat v prvních třídách množiny. Od školního roku 1977/1978 začala na škole pracovat školní družina. V tomto roce vedení školy řešilo mimo jiné problém se skupinovou vedoucí, která měla časté absence a neodváděla dobrou práci. Proto nakonec došlo ke změně na této pozici.

Ve školním roce 1979/1980 bylo zavedeno tzv. nové pojetí výuky v 1. – 4. třídách a učitelé na druhém stupni se na toto nové pojetí připravovali také na různých školeních. V roce 1980 na XXII. letních olympijských hrách v Moskvě reprezentoval Československo v plavání bývalý žák sportovní třídy této školy Petr Adamec. Ve školním roce 1980/1981 pracovaly na škole vyrovnávací třídy a v následujícím školním roce byla otevřena ještě třída pro dyslektické žáky. Průběh školního roku 1982/1983 byl komplikován opravami stropních konstrukcí za běžného provozu, proto byly třídy 1. stupně (kromě prvňáčků) rozmístěny v jiných školách ve městě. Zároveň probíhaly přípravy na oslavy 100. výročí existence školy v budově na Palackého třídě. Ty proběhly v září 1983 formou slavnostní akademie pro žáky, rodiče i hosty z politického života v městském divadle. Konal se také Den otevřených dveří a společenský večer⁷⁸.

V roce 1983/1984 se škola více zaměřila na spolupráci s mateřskými školami. Konaly se besedy učitelek 1. tříd s budoucími prvňáčky a jejich rodiči, aby byl přechod z mateřské do základní školy pro děti příjemnější. V roce 1984 vstoupil v platnost nový školský zákon, který stanovil délku povinné školní

⁷⁸ *Kronika školy 1971 - 2004*. Uložena v archivu ZŠ Prostějov, Palackého tř. 14.

docházky na osm let⁷⁹. Na škole pracovala výchovná poradkyně, která žákům pomáhala hlavně v otázkách profesionální orientace a zaměřovala se také na talentované i slabší žáky. Ve školním roce 1985/1986 probíhala výstavba tělocvičny, na které se podíleli velkou měrou také rodiče žáků. V následujícím školním roce byl provoz tělocvičny slavnostně zahájen⁸⁰.

V roce 1988/1989 začal na škole pracovat školní klub pro žáky 5. – 8. tříd, kde se děti mohly věnovat svým zájmům nebo přípravě na vyučování. Kromě toho si mohli žáci vybrat z dalších 45 zájmových kroužků⁸¹.

⁷⁹ KOVÁŘÍČEK, Václav; KOVÁŘÍČKOVÁ, Iva. *Vývoj školských soustav v českých zemích*. 1. vyd. Olomouc : Univerzita Palackého, 1989., s. 89-90.

⁸⁰ *Kronika školy 1971 - 2004*. Uložena v archivu ZŠ Prostějov, Palackého tř. 14.

⁸¹ *Kronika školy 1971 - 2004*. Uložena v archivu ZŠ Prostějov, Palackého tř. 14.

3. 5 Škola po roce 1989

17. listopadu 1989 se v Praze konala studentská manifestace, která přerostla v politickou demonstraci. Ta byla ostře napadena bezpečnostními jednotkami, znamenala však začátek období bouřlivých změn, které vedly k pádu komunistické totality. V prosinci 1989 byla zvolena nová vláda a ta orientovala Československo na přechod k parlamentní demokracii a tržnímu hospodářství⁸².

Život školy ve školním roce 1989/1990 byl poznamenán stejně jako celá naše republika listopadovou revolucí. Škola se ocitla v nové situaci, změnilo se vedení – ředitelem se stal **PaedDr. Miroslav Chytil**. Velké změny začaly probíhat v učebních osnovách a plánech. Některé předměty nebyly klasifikovány, jako např. dějepis a občanská nauka v 7. a 8. ročnících. Svou činnost ukončila předmětová komise ruského jazyka. Bylo upuštěno od náborů do prioritních oborů. Také pionýrská organizace zaznamenala pokles počtu zájemců, členství v ní se stalo dobrovolným a na škole zůstalo pouze několik oddílů. V tomto roce uběhlo 600 let od založení města Prostějova a žáci se zúčastnili soutěže pořádané u příležitosti tohoto výročí⁸³.

Také další školní rok se nesl v duchu změn. Byla nutná aktualizace učiva, ale pro některé předměty chyběly učebnice. Pro dějepis bylo potřeba přehodnotit historická fakta, učitelé často pracovali s materiály, které si sami obstarali. Poprvé si žáci mohli vybrat mezi anglickým, německým nebo ruským jazykem. Ve výuce se začala objevovat ekologická výchova, probíhaly besedy o drogách. Učitelé uskutečňovali vzájemné hospitace a zlepšila se také spolupráce mezi 1. a 2. stupněm. Významné bylo také otevření dvou fotbalových tříd, avšak škola nenesla statut sportovní školy. Mladí fotbalisté z těchto tříd reprezentovali

⁸² KVAČEK, Robert. *České dějiny II.* 1. vyd. Úvaly : Albra, 2006. ISBN 80-86490-19-X. 244 s. s. 230-232.

⁸³ *Kronika školy 1971 - 2004.* Uložena v archivu ZŠ Prostějov, Palackého tř. 14.

svou školu na mezinárodním turnaji v Německu a obsadili 1. místo⁸⁴.

Ve školním roce 1991/1992 byla zařazena do výuky mravní výchova, stále však chyběly učebnice pro dějepis a občanskou výchovu. Školní družina měla čtyři oddělení, avšak velmi poklesl zájem o školní kroužky. Zájmová činnost se přenášela do nově vznikajících organizací mimo školu. V tomto roce proběhla oprava okapů a započalo se s úpravami interiérů, které pokračovaly během letních prázdnin. Ve školním roce 1992/1993 byly otevřeny kromě fotbalových tříd ještě třídy volejbalové. Učitelé měli velkou volnost ve výběru metod, forem a způsobů práce se žáky, angličtina se vyučovala podle nových učebnic. V 1. třídách byly zavedeny nové osnovy a školu podporovalo několik sponzorů⁸⁵.

Rok 1993/1994 byl rokem 110. výročí vzniku školy, avšak žádné oslavy se nekonaly. Žáci svou školu úspěšně reprezentovali nejen ve sportu, ale také v soutěžích recitačních, pěveckých, výtvarných. Konaly se výlety, besídky i karneval. Ve školním roce 1994/1995 učitelky na prvním stupni postupně využívaly nové metody práce, například dramatické prvky ve výuce. Pracovaly také s integrovanými žáky. Děti se účastnily přednášek v prostějovské hvězdárně. Od školního roku 1995/1996 začala třída 1. B pracovat na principu obecné školy. Probíhaly besedy o náboženství a významu bible. Učitelé se zdokonalovali v práci s počítačem a začal vycházet školní časopis „Školák“. V přízemí budovy byla položena nová dlažba. Také v roce 1996/1997 pokračoval ve třídě 2. B projekt obecné školy. Výborní žáci byli odměněni zájezdem na safari v Rakousku. V době letních prázdnin organizovala školní družina příměstský tábor. Ve školním roce 1997/1998 opět stoupl zájem o školní zájmové kroužky, byla zřízena keramická dílna a keramický kroužek se stal jedním z nejoblíbenějších. Tradicí se staly každoroční večírky

⁸⁴ *Kronika školy 1971 - 2004*. Uložena v archivu ZŠ Prostějov, Palackého tř. 14.

⁸⁵ *Kronika školy 1971 - 2004*. Uložena v archivu ZŠ Prostějov, Palackého tř. 14.

pro rodiče žáků i zaměstnance školy pořádané Klubem přátel školy⁸⁶.

Ve školním roce 1998/1999 proběhla oprava fasády a krovů, byla zrekonstruována podlaha v tělocvičně a rozvody vody. Byly vymalovány třídy a provedeny nátěry oken. Byl zakoupen hrnčířský kruh pro keramickou dílnu a programy pro počítačovou učebnu. Ve školním roce 1999/2000 učitelé začali klást větší důraz na aktivizaci žáků, na zlepšení jejich komunikativních dovedností. Zároveň se však objevovaly u žáků poměrně závažné kázeňské problémy s alkoholem, kouřením i drogami. Tyto přestupky byly projednány s rodiči žáků a řešeny sníženou známkou z chování. Ve škole byla vybudována nová jídelna, v roce 2001 přibyla další keramická dílna a multimediální učebna. Proběhla rekonstrukce schodišť a některých učeben⁸⁷.

Ke dni 1. července 2002 byl na základě výsledků konkurzního řízení jmenován ředitelem školy **Mgr. Jiří Pospíšil**. Narodil se 14. března 1966, vystudoval Pedagogickou fakultu Univerzity Palackého v Olomouci obor český jazyk – základy společenských věd. V letech 1989 – 1993 učil na ZŠ v Klenovicích na Hané, potom do roku 1999 na Reálném gymnáziu a ZŠ města Prostějova. Od roku 1999 byl zástupcem ředitele na Středním odborném učilišti obchodním v Prostějově⁸⁸.

Ve školním roce 2002/2003 se žáci školy podíleli na sběru plastových uzávěrů. Výtěžek z této akce byl věnován na pomoc ZŠ v Plané nad Lužnicí, která byla postižena povodněmi v roce 2002. Zároveň celá škola žila přípravami na oslavy 120. výročí založení školy. Tyto oslavy se konaly na počátku školního roku 2003/2004. Proběhla slavnostní akademie, byl vydán Almanach školy a konal se Den otevřených dveří. Škola se zapojila do spolupráce se zahraničními školami, např. v Dánsku a Anglii. V roce 2004 se součástí školy stala MŠ v Čechovicích a ZŠ Masarykova na Skálově náměstí⁸⁹.

⁸⁶ *Kronika školy 1971 - 2004*. Uložena v archivu ZŠ Prostějov, Palackého tř. 14.

⁸⁷ *Kronika školy 1971 - 2004*. Uložena v archivu ZŠ Prostějov, Palackého tř. 14.

⁸⁸ *Kronika školy 1971 - 2004*. Uložena v archivu ZŠ Prostějov, Palackého tř. 14.

⁸⁹ *Kronika školy 1971 - 2004*. Uložena v archivu ZŠ Prostějov, Palackého tř. 14.

Na konci roku 2003 bylo rozhodnuto Radou města Prostějova o sloučení dvou základních škol v centru města – Masarykovy a Palackého. Důvodem byl dlouholetý úbytek žáků a tvrdá ekonomická opatření ze strany státu. Dosavadní ředitel Masarykovy školy byl odvolán. Toto opatření vyvolalo u mnoha rodičů nesouhlasné postoje, nakonec se podařilo přesvědčit je o jeho výhodách. Do budovy Masarykovy školy byl umístěn kompletní první stupeň, do budovy na Palackého třídě druhý stupeň⁹⁰.

⁹⁰ KADLEC, Michal. Sloučení Masarykovy školy s Palackou provázejí emoce. *Prostějovský večerník* č. 16, ročník 8. str. 3.

3.6 Stručná historie Základní školy Masarykova, Skálovo náměstí 5

Také na této škole existuje kronika, zápisy v ní jsou však neúplné, obsahují popis pouze několika prvních školních roků. V roce 1994 tehdejší ředitelka školy Mgr. Hana Valíková při příležitosti dokončení velké rekonstrukce školy napsala do kroniky článek „Z dějin školy“, který stručně mapuje historii školy do roku 1994.

Budova této školy byla předána k užívání 31. října 1911. Byla postavena na památku 60. výročí panování císaře Františka Josefa I. Nesla název „Jubilejní škola císaře Františka Josefa I.“. Při otevření ve školním roce 1911/1912 měla 6 tříd a 279 žáků. Po vyhlášení samostatného Československa byla přejmenována a nesla čestný název „I. měšťanská škola T. G. Masaryka“. Za německé okupace budova školy velmi utrpěla. Byl tu zřízen vojenský lazaret, později zde byli ubytováni němečtí vojáci a z tělocvičny se stala konírna. Budova byla značně poškozena uvnitř, nábytek byl rozbit nebo rozkraden. Po 2. světové válce byly provedeny nutné opravy a ve školním roce 1945/1946 se ve škole začalo opět vyučovat. V roce 1953 musel být skryt název školy a v roce 1970 bylo nařízeno jeho odstranění. Po listopadové revoluci ministerstvo školství povolilo obnovení čestného názvu „Masarykova základní škola“. V roce 1993 byla budova prohlášena za kulturní památku a bylo rozhodnuto o celkové rekonstrukci budovy. Ta byla dokončena na konci roku 1994 a vyžádala si 15 milionů korun⁹¹.

⁹¹ *Kronika školy*, uložena v archivu budovy na Skálově náměstí č. 5.

3.7 Současnost školy

Zápisy ze školního roku 2003/2004 jsou v kronice Základní školy na Palackého třídě poslední. Škola však samozřejmě žije dál, dál vychovává a připravuje pro další studium každoročně kolem 600 dětí. Je to škola moderní se sportovním zaměřením. Učitelé se svým žáků věnují při výuce i při mimoškolních aktivitách – v zájmových kroužcích, o které je stále velký zájem. Žáci školu už tradičně velmi úspěšně reprezentují na různých sportovních soutěžích.

Od školního roku 2004/2005 byl 1. stupeň i pět oddělení školní družiny umístěno v budově na Skálově náměstí, 2. stupeň v budově na Palackého třídě. Zde mají také děti k dispozici kantýnu.

Ve školním roce 2006/2007 bylo dlouhodobým záměrem školy maximálně rozvíjet jazykové znalosti žáků, rozvíjet péči o pohybově nadané žáky, spolupracovat s ostatními školami a vytvářet ve škole optimální prostředí pro žáky i učitele. Škola byla zapojena do několika projektů, například v rámci projektu „Tereza“ bylo prováděno měření kyselých dešťů a přízemního ozónu. Žáci se účastnili mnoha kulturních akcí, besed, sportovních i vědomostních soutěží. Uskutečnily se výlety jednotlivých tříd i škola v přírodě. Aprobovanost učitelů byla 98 %.

Mateřskou školu Mánesova ulice navštěvovalo v tomto školním roce 45 dětí. Účastnily se divadelních představení, navštívily hvězdárnu. Zapojily se do výtvarných soutěží a přímo v mateřské škole probíhal kroužek taneční a angličtiny. Mateřskou školu v Čechovicích navštěvovalo 75 dětí. Také zde bylo pro děti připraveno mnoho akcí, například karneval, vánoční besídka, návštěvy solné jeskyně. Děti chodily do kina, k dispozici byl keramický kroužek⁹².

Také ve školním roce 2007/2008 pokračovala škola v nastoleném trendu

⁹² Výroční zpráva o činnosti školy, školní rok 2006/2007, uložena v archivu ZŠ Prostějov, Palackého tř. 14.

kvalitního výchovně-vzdělávacího procesu. Zapojila se opět do několika projektů, svým žákům nabídla mnoho příležitostí k mimoškolnímu vyžití v rámci zájmových kroužků. Žáci opět úspěšně školu reprezentovali na vědomostních i sportovních akcích. V budově na Palackého třídě pokračovala rekonstrukce sociálního zařízení, celkem tři oddělení v obou mateřských školách byly vybaveny novým nábytkem a zahrada MŠ Mánesova byla vybavena novými hracími prvky⁹³.

Ve školním roce 2009/2010 proběhla ve škole inspekční kontrola na základě stížnosti z důvodu neinformování zákonných zástupců žáků o předčasném ukončení vyučování. Bylo zjištěno, že školní řád tento problém podrobně neupravuje a na základě těchto závěrů byl doplněn. Škola se připojila k projektu „Ovoce do škol“, v rámci něho děti dostávaly pravidelně ovocné nebo zeleninové svačinky. Škola také získala dotaci 10.000,- EUR pro realizaci jazykového projektu „Thank you, postman!“, v rámci kterého se žáci zdokonalovali ve francouzštině a španělštině⁹⁴.

Ke dni 5. listopadu 2010 byl ředitel Mgr. Jiří Pospíšil uvolněn do veřejné funkce místostarosty města Prostějova, jeho statutární zástupkyní byla jmenována Mgr. Dagmar Přikrylová.

⁹³ Výroční zpráva o činnosti školy, školní rok 2007/2008, uložena v archivu ZŠ Prostějov, Palackého tř. 14.

⁹⁴ Výroční zpráva o činnosti školy, školní rok 2009/2010, uložena v archivu ZŠ Prostějov, Palackého tř. 14.

3. 8 Ředitelé školy od jejího vzniku do současnosti⁹⁵

1.	Jan KAISER	1883 – 1885
2.	Gustav TRUPKA	1885 – 1906
3.	Josef MARHOL	1906 – 1907
4.	Vladimír STRÁŽNÝ	1907 – 1930
5.	Julius JOHANES	1930 – 1938
6.	Jan KUCHAR	1938 – 1941
7.	Ferdinand BARTÁK	1941 – 1942
8.	Vilém SLABA	1942 – 1945
9.	Leon PAVLÍK	1945 – 1959
10.	Alois ŠŤASTNÝ	1959 – 1960
11.	Jaroslav STANČÍK	1960 – 1968
12.	František KUČERA	1968 – 1969
13.	Jaroslav VINCUREK	1969 – 1971
14.	PaedDr. František OŠLEJŠEK	1971 – 1985
15.	Mgr. Olga MUCHOVÁ	1985 – 1990
16.	PaedDr. Miroslav CHYTIL	1990 – 2002
17.	Mgr. Jiří POSPÍŠIL	2002 - 2010
18.	Mgr. Dagmar PŘIKRYLOVÁ, statutární zástupkyně	2010 – dosud

⁹⁵ *Almanach ke 120. výročí založení školy.*

ZÁVĚR

Ve své bakalářské práci jsem se snažila vypracovat poměrně podrobný dokument o minulém i současném životě Základní školy Prostějov, Palackého třída 14. Tato škola je nejstarší ve městě, s jejím vznikem byla zároveň založena školní kronika. Dnes kronika představuje vzácnou historickou památku a já jsem byla velmi ráda, že jsem měla možnost podrobně ji prostudovat. Skládá se ze dvou dílů, první část obsahuje zápisy z let 1874 – 1971, druhá část z let 1971 – 2004. Zápisy v ní jsou velmi podrobné a žádný školní rok není vynechán. Proto pro mě byla cenným zdrojem informací.

Dále jsem ve své práci stručně zpracovala dějiny města Prostějova a snažila jsem se o vytvoření přehledu historie prostějovského školství.

Při studiu materiálů jsem se dozvěděla mnoho zajímavého, i když ne vždy jsem měla tolik času, kolik bych potřebovala. Je fascinující alespoň takto zprostředkovaně sledovat, jak žili lidé před sto lety, jak tenkrát vypadalo město, budovy a ulice, po kterých dnes stále někam spěcháme.

Seznam použité literatury a pramenů

a) Literatura

BARTKOVÁ, Hana. *Prostějov*. 1. vyd. Praha, Litomyšl : Paseka, 2007. 64 s. ISBN 978-80-7185-854-6.

GRŮZOVÁ, Ludmila et al. *Prostějov. Dějiny města 1*. 1. vyd. Prostějov : Tigris, s.r.o., 2000. 279 s. ISBN 80-238-6241-3.

GRŮZOVÁ, Ludmila; MAREK, Pavel; PETERKA, Miloslav. *Prostějov 1390-1990*. 1. vyd. Praha : Pressfoto-ČTK, 1989. 176 s. ISBN 80-7046-017-2.

BARTOŠ, Josef et al. *Prostějov. Dějiny města 2*. 1. vyd. Prostějov : Tigris, s.r.o., 1999. 263 s. ISBN 80-238-4511-X.

KOVÁŘÍČEK, Václav; KOVÁŘÍČKOVÁ, Iva. *Vývoj školských soustav v českých zemích*. 1. vyd. Olomouc : Univerzita Palackého, 1989. 101 s.

KASPER, Tomáš; KASPEROVÁ, Dana. *Dějiny pedagogiky*. 1. vyd. Praha : Grada, 2008. 224 s. ISBN 978-80-247-2429-4.

WOLKEROVÁ, Zdena. *Jiří Wolker ve vzpomínkách své matky*. 2. vyd. Praha : Československý spisovatel, 1951. 283 s.

KVAČEK, Robert. *České dějiny II*. 1. vyd. Úvaly : Albra, 2006. ISBN 80-86490-19-X. 244 s.

b) Prameny

KOLÁŘ, Václav. *Prostějov na starých pohlednicích*. 1. vyd. Město Prostějov, 2002. ISBN 80-238-9359-9. 245 s.

Třídní kniha o návštěvě a prospěchu třídy 1. A I. šestitřídní školy chlapecké v Prostějově, uložena ve Státním okresním archivu v Prostějově.

Kronika školy 1874 - 1971. Uložena v archivu ZŠ Prostějov, Palackého tř. 14.

Kronika školy 1971 - 2004. Uložena v archivu ZŠ Prostějov, Palackého tř. 14.

Kronika školy, uložena v archivu budovy na Skálově náměstí č. 5.

KADLEC, Michal. Sloučení Masarykovy školy s Palackou provázají emoce. *Prostějovský večerník č. 16, ročník 8*.

Výroční zpráva o činnosti školy, školní rok 2007/2008, uložena v archivu ZŠ Prostějov, Palackého tř. 14.

Výroční zpráva o činnosti školy, školní rok 2006/2007, uložena v archivu ZŠ Prostějov, Palackého tř. 14.

Výroční zpráva o činnosti školy, školní rok 2009/2010, uložena v archivu ZŠ Prostějov, Palackého tř. 14.

Almanach ke 120. výročí založení školy.

PŘÍLOHY

Přílohy - Seznam příloh

I. Radnice, jedna z dominant historického centra. Postavena byla v letech 1911-1914, její věž je vysoká 66 metrů. Fotografie použita z GRŮZOVÁ, Ludmila; MAREK, Pavel; PETERKA, Miloslav. *Prostějov 1390-1990*. 1. vyd. Praha : Pressfoto-ČTK, 1989. ISBN 80-7046-017-2.

II. Stará radnice, dnes muzeum. Vybudovaná v letech 1521-1530. Fotografie použita z GRŮZOVÁ, Ludmila; MAREK, Pavel; PETERKA, Miloslav. *Prostějov 1390-1990*. 1. vyd. Praha : Pressfoto-ČTK, 1989. ISBN 80-7046-017-2.

III. Zámek postavený v letech 1521-1531 Janem z Pernštejna na pohlednici z roku 1911. Fotografie použita z KOLÁŘ, Václav. *Prostějov na starých pohlednicích*. 1. vyd. Město Prostějov, 2002. ISBN 80-238-9359-9.

IV. Farní kostel se zbytky augustiniánského kláštera. Fotografie použita z GRŮZOVÁ, Ludmila et al. *Prostějov. Dějiny města 1*. 1. vyd. Prostějov : Tigris, s.r.o., 2000. ISBN 80-238-6241-3.

V. Karel Vojáček, první český starosta Prostějova, zvolen v roce 1892. Fotografie použita z BARTOŠ, Josef et al. *Prostějov. Dějiny města 2*. 1. vyd. Prostějov : Tigris, s.r.o., 1999. ISBN 80-238-4511-X.

VI. Školní ulice, budova školy postavená v roce 1784. Snímek pochází z let 1893-1895. Fotografie použita z BARTKOVÁ, Hana. *Prostějov*. 1. vyd. Litomyšl : Paseka, 2007. ISBN 978-80-7185-854-6.

VII. Zemská vyšší reálná škola postavená v roce 1872 na náměstí E. Husserla na pohlednici z roku 1905. Fotografie použita z KOLÁŘ, Václav. *Prostějov na starých pohlednicích*. 1. vyd. Město Prostějov, 2002. ISBN 80-238-9359-9.

VIII. Budova dívčí obecné školy na Rejskově ulici postavená v roce 1895. Fotografie použita z BARTKOVÁ, Hana. *Prostějov*. 1. vyd. Litomyšl : Paseka, 2007. ISBN 978-80-7185-854-6.

IX. Budova obchodní akademie na Palackého třídě postavená v roce 1897. Fotografie použita z BARTOŠ, Josef et al. *Prostějov. Dějiny města 2*. 1. vyd. Prostějov : Tigris, s.r.o., 1999. ISBN 80-238-4511-X.

X. Budova v Komenského ulici postavená v roce 1872 pro německou obecnou a měšťanskou dívčí školu. Fotografie použita z BARTOŠ, Josef et al. *Prostějov. Dějiny města 2*. 1. vyd. Prostějov : Tigris, s.r.o., 1999. ISBN 80-238-4511-X.

XI. Kollárova ulice, v popředí budova obecné dívčí školy dokončená v roce 1905, za ní budova gymnázia z roku 1901. Pohlednice z roku 1904. Fotografie použita z KOLÁŘ, Václav. *Prostějov na starých pohlednicích*. 1. vyd. Město Prostějov, 2002. ISBN 80-238-9359-9.

XII. Internát obchodní akademie v Kravařově ulici dostavěný v roce 1904. Pohlednice z roku 1905. Fotografie použita z KOLÁŘ, Václav. *Prostějov na starých pohlednicích*. 1. vyd. Město Prostějov, 2002. ISBN 80-238-9359-9.

XIII. Masarykova škola na Skálově náměstí. Budova postavena v roce 1910 pro chlapeckou školu. Fotografie použita z KOLÁŘ, Václav. *Prostějov na starých pohlednicích*. 1. vyd. Město Prostějov, 2002. ISBN 80-238-9359-9.

XIV. Budova dívčí německé školy na Vápenici. V roce 1919 sem byla umístěna Odborná škola tkalcovská a krejčovská. Pohlednice z roku 1928. Fotografie použita z KOLÁŘ, Václav. *Prostějov na starých pohlednicích*. 1. vyd. Město Prostějov, 2002. ISBN 80-238-9359-9.

XV. Husovo náměstí, školní budova dostavěná v roce 1925. Pohlednice z roku 1930. . Fotografie použita z KOLÁŘ, Václav. *Prostějov na starých pohlednicích*. 1. vyd. Město Prostějov, 2002. ISBN 80-238-9359-9.

XVI. Budova Zemské odborné školy hospodářské z roku 1935 na náměstí Spojenců. Přijala jméno předáka agrární strany Antonína Švehly. Fotografie použita z BARTOŠ, Josef et al. *Prostějov. Dějiny města 2*. 1. vyd. Prostějov : Tigris, s.r.o., 1999. ISBN 80-238-4511-X.

XVII. Palackého třída, školní budova postavená v roce 1883. Fotografie použita z *Almanach ke 120. výročí založení školy*.

XVIII. Nejstarší dochovaná fotografie učitelského sboru chlapecké národní školy na Palackého třídě, školní rok 1912/1913. Fotografie použita z *Almanach ke 120. výročí založení školy*.

XIX. Pamětní deska umístěná v 1. patře budovy ZŠ Prostějov, Palackého tř. 14. Fotografie pořizena autorkou této bakalářské práce.

XX. Školní kronika – 1. část z let 1874-1971, uložena v archivu ZŠ Prostějov, Palackého tř. 14. Fotografie pořízena autorkou této bakalářské práce.

XXI. Úvodní list školní kroniky. Fotografie pořízena autorkou této bakalářské práce.

XXII. Jiří Wolker, fotografie nazvaná „Do první třídy!“ Fotografie použita z WOLKEROVÁ, Zdena. *Jiří Wolker ve vzpomínkách své matky*. 2. vyd. Praha : Československý spisovatel, 1951.

I. Radnice, jedna z dominant historického centra. Postavena byla v letech 1911-1914, její věž je vysoká 66 metrů.

II. Stará radnice, dnes muzeum. Vybudovaná v letech 1521-1530.

III. Zámek postavený v letech 1521-1531 Janem z Pernštejna na pohlednici z roku 1911.

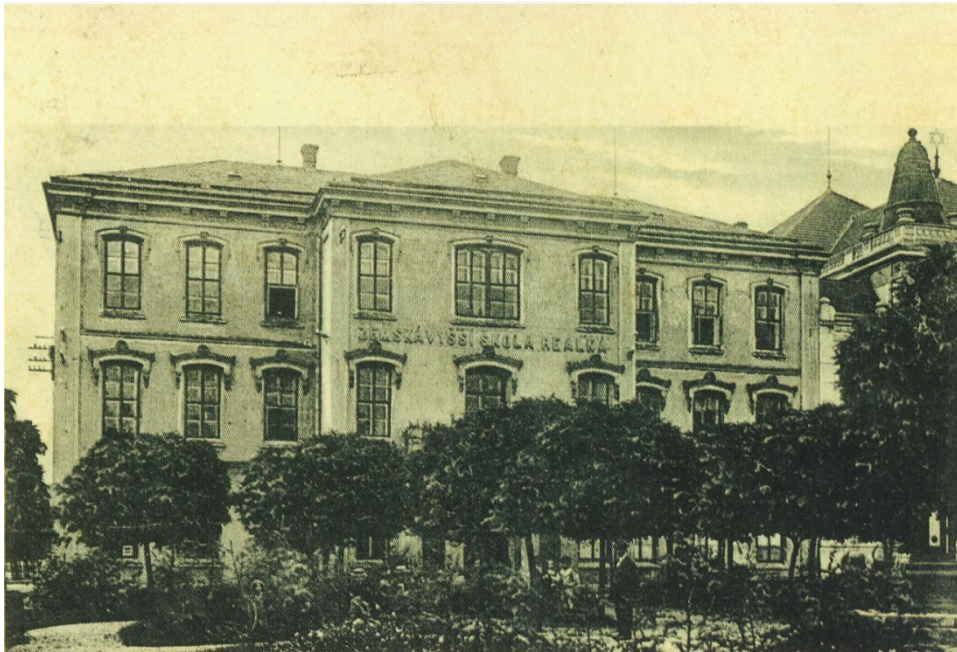
IV. Farní kostel se zbytky augustiniánského kláštera.

V. Karel Vojáček, první český starosta Prostějova, zvolen v roce 1892.

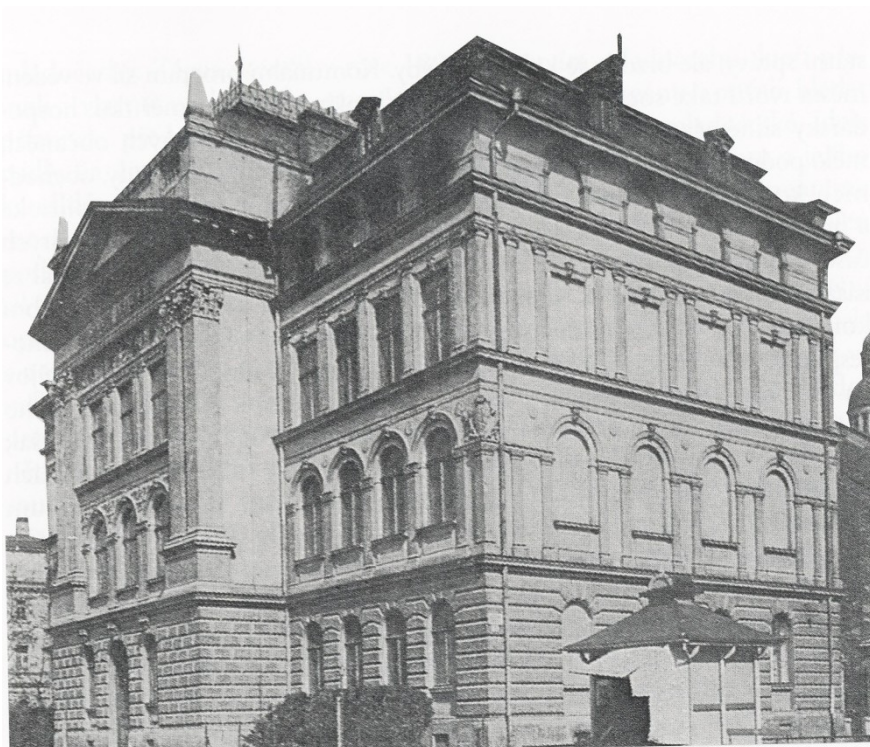
VI. Školní ulice, budova školy postavená v roce 1784. Snímek pochází z let 1893-1895.

VII. Zemská vyšší reálná škola postavená v roce 1872 na náměstí E. Husserla na pohlednici z roku 1905.

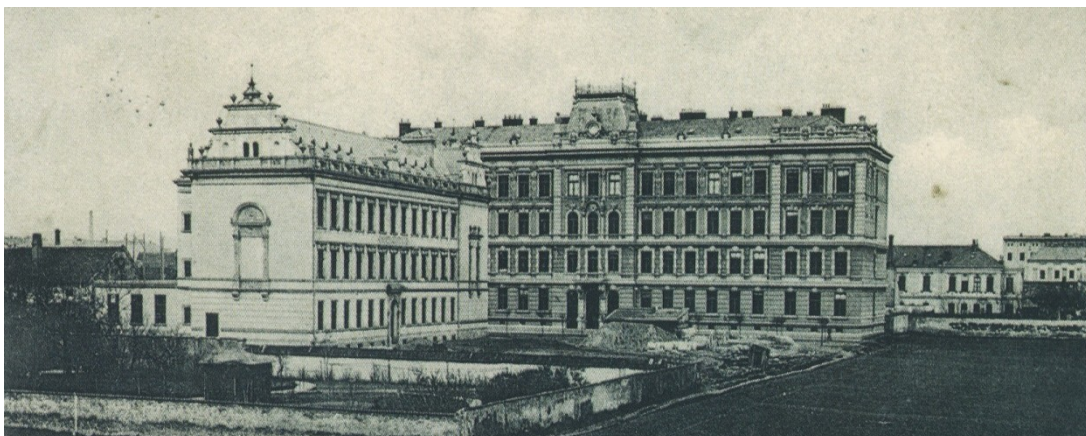
VIII. Budova dívčí obecné školy na Rejskově ulici postavená v roce 1895.

IX. Budova obchodní akademie na Palackého třídě postavená v roce 1897.

X. Budova v Komenského ulici postavená v roce 1872 pro německou obecnou a měšťanskou dívčí školu.

XI. Kollárova ulice, v popředí budova obecné dívčí školy dokončená v roce 1905, za ní budova gymnázia z roku 1901. Pohlednice z roku 1904.

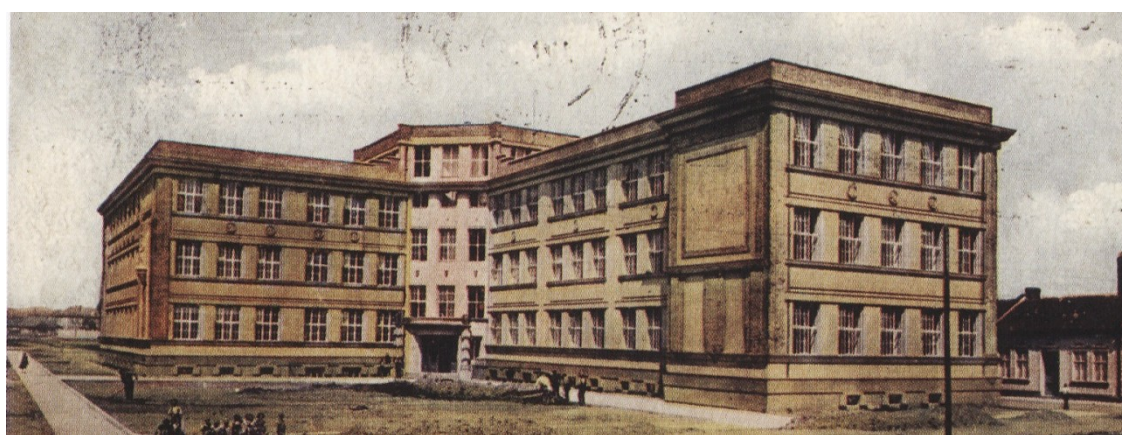
XII. Internát obchodní akademie v Kravaňové ulici dostavěný v roce 1904. Pohlednice z roku 1905.

XIII. Masarykova škola na Skálově náměstí. Budova postavena v roce 1910 pro chlapeckou školu.

XIV. Budova dívčí německé školy na Vápenici. V roce 1919 sem byla umístěna Odborná škola tkalcovská a krejčovská. Pohlednice z roku 1928.

XV. Husovo náměstí, školní budova dostavěná v roce 1925. Pohlednice z roku 1930.

XVI. Budova Zemské odborné školy hospodářské z roku 1935 na náměstí Spojenců. Přijala jméno předáka agrární strany Antonína Švehly.

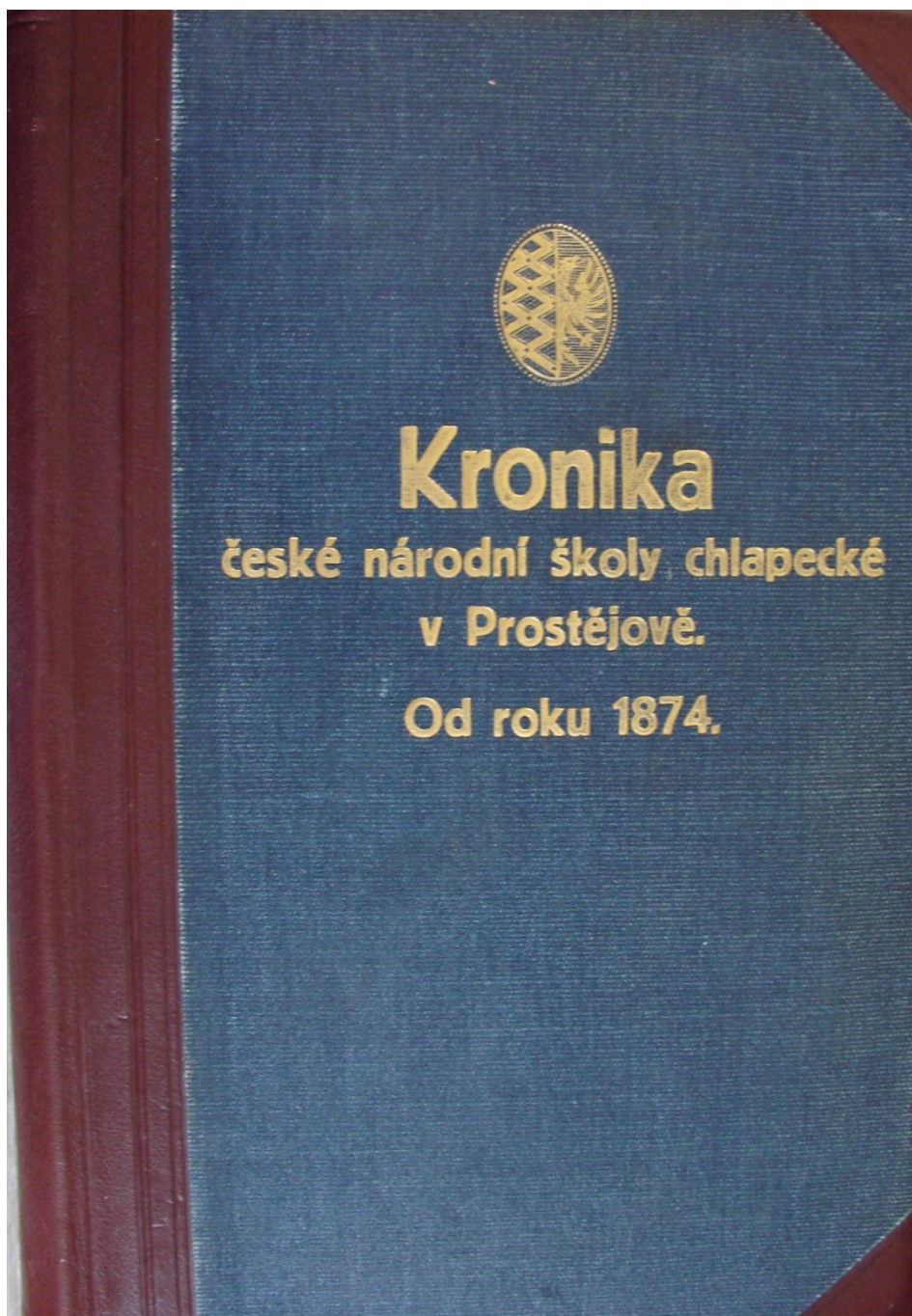
XVII. Palackého třída, školní budova postavená v roce 1883.

XVIII. Nejstarší dochovaná fotografie učitelského sboru chlapecké národní školy na Palackého třídě, školní rok 1912/1913.

XIX. Pamětní deska umístěná v 1. patře budovy ZŠ Prostějov, Palackého tř. 14.

XX. Školní kronika – 1. část z let 1874-1971, uložena v archivu ZŠ Prostějov, Palackého tř. 14.

Kronika

Liš. inv. XIV/1.

české národní školy chlapecké v Prostějově.
Povídá Jan Křížek, t. č. nadučitel.

Úvod

Sepsání kroniky pro českou národní školu chlapeckou v Prostějově, která, jak níže uvedeno, dne 15. září 1874 v život vstoupila, bylo pro pisatele poněkud nesnadnou úlohou, an tento, chtěje povinnosti své jen přibližně dostáti a vývin školy národní v tomto městě od XVI. věku až do nynější doby v žádoucím historickém postupu jen dosti stručně podat, z většiny pramenů k práci této postrádal.

Ve školním archivu nachází se pouze tak zvaná kniha čestná (Zframbřuf) zasahující do r. 1789; farní archiv nemohl ničeho poskytnouti, anž. 1697 při velikém požáru zdejší kostel i s farou, následovně také archiv oběti zhubného živlu se staly. Registratura při obecním úřadě tak, než žádných listin ku školství se vztahujících z oné doby neobsahuje.

Urci by laskavý čtenář mohl namítnouti, že nebylo zapotřebí, aby se do tak dávno doby zasahovalo, an škola tato teprv r. 1874 otevřena byla. K tomu však přiměla pisatele ona okolnost, že dotyčná škola ve zdejší nejstarší budově školní č. 114 ve vnitřním městě, blízce bývalé fortny umístěna jest, s nížto všechny události školské z dřívější doby tak úzce spojeny jsou, že budova tato, ačkoli l. 1852 přestavěna, přece za jediný pomník dotčených událostí se považovati musí.

Za touto příčinou nemohl se pisatel v úzkém rámci záležitosti nynější této školy pohybovati, nýbrž byl nucen, vystoupiti z těchto úzkých mezí, všechny školní poměry, jichž za svého 31letého účinkování v tomto městě částečně očitým svědkem se stal, částečně podáním v jejich

XXII. Jiří Wolker, fotografie nazvaná „Do první třídy!“.

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Jana CEKULOVÁ
Katedra:	Ústav pedagogiky a sociálních studií
Vedoucí práce:	Doc. PhDr. Drahomíra Holoušová, CSc.
Rok obhajoby:	2011

Název práce:	Historie a současnost ZŠ Prostějov, Palackého třída 14
Název v angličtině:	History and present of Elementary School Prostějov, Palacky Avenue 14
Anotace práce:	Bakalářská práce se zabývá historií Základní školy Prostějov, Palackého třída 14, která je nejstarší školou v Prostějově. Zachycuje změny, kterými škola prošla za celou dobu své existence. V bakalářské práci je rovněž zpracována historie města Prostějova a historie prostějovského školství.
Klíčová slova:	Historie, město, škola, školství, školská reforma, žáci
Anotace v angličtině:	This thesis deals with the history of elementary school Prostějov, Palacky Class 14, which is the oldest school in Prostějov. Captures the changes that the school has undergone throughout its existence. The work is also carried out in the history of the town Prostějov and history of education in Prostějov.
Klíčová slova v angličtině:	History, city, school, education, school reform, pupils

Přílohy vázané v práci:	22
Rozsah práce:	47 stran
Jazyk práce:	čeština